

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้า ตรวจเอกสาร แนวความคิด ทฤษฎีต่างๆ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามยาเสพติดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยศึกษา ดังนี้

1. ความหมาย ทฤษฎี แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท
2. แนวคิดและทฤษฎีเรื่อง การบังคับใช้กฎหมาย
3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามยาเสพติด
4. โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และที่มา ของสำนักงาน ป.ป.ส.
5. บทบาท อำนาจหน้าที่ ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.
6. เจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดในต่างประเทศ
7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมาย ทฤษฎี แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท

ความหมายของบทบาท

ความหมายของคำว่า “บทบาท” มีผู้ให้ความหมาย ดังนี้

งามพิศ (2538: 96) ได้ให้ความหมายของบทบาท คือ พฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้อยู่ในสภาพการณ์ต่างๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร (Role Expectation) เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคมเพื่อให้ผู้สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้ รวมทั้งสามารถพยากรณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้

สุพัตรา (2539: 30) ได้ให้ความหมาย คำว่า “บทบาท” หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ (ตำแหน่ง) เช่นเป็น มารดา บทบาท คือ ต้อง เลี้ยงลูก เป็น ตำรวจ บทบาท คือ ผู้รักษากฎหมาย รักษาความสงบเรียบร้อย

Levinson (1964 อ้างถึงใน อุทุมพร, 2537: 16) ได้กล่าวสรุปความหมายของบทบาทไว้ด้วยกัน 3 ประการ คือ

1. บทบาท หมายถึง ปทัสถาน (Norms) ความมุ่งหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบ และอื่นๆที่มีลักษณะในทำนองเดียวกันซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งที่สังคมกำหนดให้บทบาทตามความหมายนี้ คำนึงถึงตัวบุคคลน้อยที่สุด แต่มุ่งไปถึงการบ่งชี้ถึงหน้าที่อันควรกระทำ

2. บทบาท หมายถึง ความเป็นไปของบุคคล ผู้ดำรงตำแหน่งที่คิดและกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ

3. บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่กระทำโดยให้สัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคม หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ แนวทางอันบุคคลพึงกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ

Broom and Selznick (1977: 34) อธิบายว่าพฤติกรรมของมนุษย์บางครั้งเกิดจาก บทบาทที่กำหนดไว้ในทางสังคม จึงทำให้เรามองว่าบทบาททางสังคมเป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับตำแหน่งเฉพาะทางสังคม เช่น การเป็นบิดา การเป็นข้าราชการ เป็นต้น ความหมายของบทบาท คือ สิทธิและหน้าที่ ที่ขึ้นอยู่กับตำแหน่งทางสังคม ซึ่งบอกให้รู้ว่าแต่ละคนควรจะแสดงบทบาทอย่างไรบ้าง และเป็นหน้าที่ ที่จะต้องแสดงพฤติกรรมตามบทบาทนั้นๆ

สรุปได้ว่าบทบาทอาจแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ บทบาทที่ถูกคาดหวัง (Role Expectancy) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่ถูกคาดหวังไว้ให้เป็นไปตามบทบาทนั้นๆ ส่วนบทบาทที่จะต้องปฏิบัติจริง (Role Performance) หมายถึง การตอบสนองต่อบทบาทที่ถูกคาดหวัง หรือการแสดงออกทางพฤติกรรม โดยบทบาทที่ปฏิบัติจริงอาจทำได้ครบหรือไม่ครบตามบทบาทที่ถูกคาดหวังก็เป็นได้

นอกจากคำนิยามเกี่ยวกับบทบาทที่กล่าวไปแล้ว ยังมีผู้จำแนกลักษณะของบทบาทออกเป็นหลายลักษณะ ดังนี้

ทิตยา (2527: 43) ให้ความหมายว่าบทบาทเป็นลักษณะพฤติกรรมที่กำหนด และยังสามารถแบ่งออกเป็น “บทบาทตามอุดมคติ” (Ideal Role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งของสังคมควรปฏิบัติ และ “บทบาทที่เป็นจริง” (Actual Role) โดยกล่าวว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงนี้เป็นผลรวมของบทบาท

ตามอุดมคติ บุคลิกภาพของผู้ดำรงตำแหน่ง อารมณ์ขณะแสดงบทบาท อุปกรณ์ของผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอยู่ และปฏิกิริยาของผู้เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตาม ทิตยา สุวรรณชฎ ยังได้กล่าวสรุปฐานะตำแหน่ง และบทบาททางสังคมไว้ดังนี้ คือ

1. มีสถานภาพ (Status) อยู่จริงในสังคม และมีอยู่ก่อนตัวคนจะเข้าไปครอบครอง
2. มีบทบาทที่ควรจะเป็น (Ought-to-be-Role) ประจำอยู่ในแต่ละตำแหน่ง
3. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีในสังคมนั้นๆ เป็นส่วนหนึ่งซึ่งมีสาระสำคัญในการกำหนดฐานะ ตำแหน่ง และบทบาทที่ควรจะเป็น
4. ฐานะ ตำแหน่งและบทบาทนั้น ได้มาจากการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ในสังคมนั้น
5. บทบาทที่ควรจะเป็นนั้นไม่แน่นอนเสมอไปว่าจะเหมือนกันกับพฤติกรรมที่เป็นจริงของคนที่ครองตำแหน่ง เพราะพฤติกรรมจริงเป็นผลของปฏิกิริยาของคนที่ครองตำแหน่งที่มีต่อบทบาทที่ควรจะเป็นบุคลิกภาพของตนเอง และของคนอื่นที่เข้าร่วมพฤติกรรม อีกทั้งเครื่องกระตุ้น (Stimulus) ที่มีอยู่ในเวลาและสถานที่ที่เกิดการติดต่อทางสังคม

อรุณ (2524: 39) กล่าวว่า iva ทุกสังคม แต่ละคน เป็นสมาชิกแห่งสังคมนั้น ย่อมมีสถานภาพหลายๆ สถานภาพ การแสดงบทบาทเป็นสิ่งที่ควบคู่กับสถานภาพเสมอ แต่เมื่อแต่ละคนมาอยู่ในสถานภาพที่เหมือนกัน การปฏิบัติหน้าที่ตามสถานภาพ หรือบทบาทของแต่ละคน อาจไม่เหมือนกัน บทบาทย่อมเป็นที่รวมของ สิทธิ หน้าที่ และความผูกพันในความรับผิดชอบ ซึ่งสมาชิกทุกคนเข้าใจว่าเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้ใดที่ครอบครองบทบาทนั้นๆ และสามารถแยกบทบาทเป็นสองอย่าง คือ บทบาทอย่างเป็นทางการและอย่างไม่เป็นทางการ คือ ปทัสถาน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จะปรากฏอยู่ในองค์การเดียวกันเสมอ

Broom and Selanick (1977: 34-35) จำแนกลักษณะบทบาทเป็น

1. บทบาทที่กำหนดไว้ หรือบทบาทในอุดมคติ เป็นบทบาทอุดมคติที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งไว้

2. บทบาทที่ควรกระทำ (The Perceived Role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรจะทำในหน้าที่ของตำแหน่งนั้นๆ ซึ่งอาจไม่ตรงตามบทบาทอุดมคติทุกประการและอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลก็ได้

3. บทบาทที่กระทำจริง (The Performed Role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลได้กระทำไปจริงตามความเชื่อความคาดหวัง ตลอดจนความกดดันและโอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคมในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ

Cohen (1979: 35) ให้ความหมายว่า

1. บทบาทที่ถูกกำหนด (Prescribed Role) เป็นบทบาทที่สังคมกำหนดให้ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทใดบทบาทหนึ่ง แม้ว่าบุคคลบางคนจะไม่ได้ประพฤติปฏิบัติตามบทบาทที่คาดหวังไว้โดยผู้อื่น เราก็ยังควรยอมรับว่าบุคคลจะต้องปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดให้

2. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Enacted Role) เป็นวิธีการที่บุคคลได้แสดงหรือปฏิบัติออกมาจริงตามตำแหน่ง

ระหว่างบทบาทที่กำหนดและบทบาทที่คาดหวัง บางครั้งอาจถูกรวมว่าเป็นบทบาทเดียวกัน คือเป็นบทบาทตามอุดมคติ (Ideal Role) เพราะว่าทั้ง 2 บทบาทเป็นบทบาทที่บุคคลในตำแหน่งนั้นๆ ควรกระทำ

ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

ทฤษฎีของ (Nadel's Role Theory)

Nadel (อ้างถึงใน กมลรัตน์, 2527: 51) เป็นนักมนุษยวิทยาชาวอังกฤษได้กล่าวไว้ว่า บทบาท คือ ส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรม 3 ลักษณะ คือ

1. ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท (Peripheral Attributes) เช่น ครูต้องพูดเก่ง หรือมีอารมณ์ขัน
2. ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดมิได้ (Required Attributes) เช่น เป็นครูต้องสอนหนังสือ เป็นแพทย์ต้องรักษากันไข้ เป็นตำรวจต้องจับผู้ร้าย
3. ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย และกฎข้อบังคับที่ปรากฏไว้อย่างชัดเจนแล้ว (Legitimizing or Pivotal Attributes) เช่น ครู ต้องเป็นสมาชิกคุรุสภา เป็นต้น

ถ้ากำหนดให้ P คือ บทบาท

- a คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท
- b คือ ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดมิได้
- c คือ ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย

ดังนั้น สามารถเขียนเป็นสมการได้ว่า

$$P = f \{a, b, c, \dots, n\}$$

จากสมการข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่า บทบาทจะต้องประกอบไปด้วยส่วนประกอบหลายส่วน อย่างน้อย 3 ส่วนขึ้นไปจนถึง n ส่วน

ทฤษฎีของ Parsons (Parsons's Role Theory)

Parsons (1968 อ้างถึงใน กมลรัตน์, 2527: 52) นักสังคมวิทยา เขากล่าวว่า “ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคม ทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทของตน เช่น บุคคลที่มีเพื่อนมาก ก็ต้องแสดงบทบาทมากขึ้นเป็นเงาตามตัว”

จากทฤษฎีของ Parsons จะเห็นได้ชัดเจน เช่น จากสังคมเล็กๆ ในบ้านทุกคนจะต้องรู้จักและติดต่อกันอยู่ตลอดเวลา มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดรู้จักปฏิบัติตนต่อบิดา มารดา ญาติพี่น้อง ให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียวกัน มีความสามัคคีต่อกัน

ส่วนในสังคมที่กว้างขึ้น เช่น สถานบันการศึกษา สถานที่ทำงาน บุคคลในสถานที่ดังกล่าวจะต้องมีมนุษย์สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่อให้สะดวกในการทำงานร่วมกัน ทุกคนในสังคมยังรู้จักกันมากเท่าใดความคล่องตัวและความเป็นปึกแผ่นของสังคมยิ่งมากขึ้นเท่านั้น

ทฤษฎีของ Merton (Merton's Role Theory)

Merton (1957 อ้างถึงใน กมลรัตน์, 2527: 52) เป็นนักสังคมวิทยา เขากล่าวว่า “บุคคลแต่ละคนจะต้องมีตำแหน่งและบทบาทควบคู่กันไปซึ่งไม่เหมือนกัน บทบาทจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะของสังคมที่เขาสังกัดอยู่ ตลอดจนลักษณะของบุคคลในสังคมนั้น”

ทฤษฎีบทบาทเน้นให้เห็นว่า บทบาท คือ การปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่ง หรือสถานภาพของบุคคล ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม หรือบุคคลทั่วไป ถ้าตำแหน่ง หรือสถานภาพเปลี่ยนแปลงไปบทบาทก็จะเปลี่ยนตามไปด้วยและถ้าบุคคลใดในสังคมมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมมากขึ้นเท่าใด บทบาทก็จะเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม บทบาท หรือการปฏิบัติหน้าที่ย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้นๆ ด้วย กล่าวคือ บุคลิกภาพของผู้ดำรงตำแหน่งมีความสำคัญมาก เช่น ผู้บังคับบัญชาบางคนมีบทบาทนุ่มนวล ส่วนบางคนมีบทบาทเด็ดขาด เผด็จการ เป็นต้น ก็จะทำให้เกิดลักษณะการบังคับบัญชาที่แตกต่างกันออกไป

สรุปได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทเป็นทฤษฎีหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับแบบแผนพฤติกรรม หรือการกระทำต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับอำนาจ หน้าที่ สิทธิ ซึ่งผูกพันอยู่กับสถานภาพ หรือฐานะ ตำแหน่งทางสังคม โดยสังคมจะกำหนด หรือคาดหวังบทบาทของบุคคลในแต่ละสถานภาพ หรือตำแหน่งฐานะไว้เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในสถานภาพ หรือตำแหน่งฐานะนั้นๆ ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

ประเภทของบทบาท

ได้มีผู้จำแนกประเภทของบทบาท ไว้ดังนี้

สุดา (2541: 65-66) ได้จำแนกบทบาทเป็น 3 ด้าน คือ

1. บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) ได้แก่ บทบาทที่กำหนดไว้ตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพนั้นๆ ควรกระทำแต่อาจไม่มีใครทำตามนั้นได้
2. บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่บุคคลคาดคิดด้วยตัวเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย
3. บทบาทที่บุคคลที่แสดงออกจริง (Actual หรือ Enacted Role) เป็นบทบาทที่บุคคลปฏิบัติจริง ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย จึงทำให้การแสดงบทบาทแตกต่างกันออกไป

วินิจ และ คำเพชร (2522: 63) ได้แบ่งประเภทของบทบาทออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. บทบาทที่เข้ากันได้กับบุคลิกภาพส่วนรวมของบุคคล (Role Compatibility) หมายถึง บทบาทที่แสดงออกมาแล้วไม่ขัดกับความรูสึกของตนเอง และไม่ผิดไปจากความหมายของสังคมที่กำหนดว่าเขาควรมีบทบาทอย่างไร
2. บทบาทที่เข้ากันไม่ได้กับบุคลิกภาพส่วนรวมของบุคคล (Role Incompatibility) หมายถึง บทบาทที่แสดงออกมาแล้วขัดกับความรูสึกของตนเอง และผิดไปจากความหมายของสังคมที่กำหนดว่าเขาควรมีบทบาทอย่างไร

นอกจากนี้ สังคมยังได้มีส่วนในการกำหนดบทบาท หรือพฤติกรรมของสมาชิกเพื่อให้ปฏิบัติตามอีกด้วย โดยมักกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น กฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ เป็นต้น ซึ่งถ้าบุคคลในสังคมไม่ปฏิบัติตามถือว่าผิดจะต้องถูกลงโทษ แต่ในบางครั้ง

บทบาทไม่ได้กำหนดไว้ตายตัวแต่บุคคลจะเรียนรู้บทบาทจากกระบวนการทางสังคม และประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน หรือจากบุคคลอื่นในสังคม เช่น การทำงานร่วมกันมีปฏิสัมพันธ์ก็จะทำให้เกิดบทบาทขึ้นมาได้และยิ่งถ้าสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้นเพียงใด บทบาทจะยิ่งแตกต่างกันไปมากขึ้นเท่านั้น

เกณฑ์ในการกำหนดสถานภาพและบทบาท

สถานภาพและบทบาทบางชนิดจัดอยู่ในอันดับสูงแต่บางชนิดจัดอยู่ในอันดับต่ำ ซึ่งในการกำหนดว่า สถานภาพใดอยู่ในอันดับใดจึงมีเกณฑ์สามารถนำมาใช้ในการพิจารณาดังนี้ คือ

1. รายได้ สังคมจะถือว่าผู้มีรายได้สูงจะมีสถานภาพ หรือตำแหน่งสูงกว่าผู้มีรายได้ต่ำ
2. ลักษณะของงาน สังคมมักจะถือว่างานประเภทที่ใช้สมองสติปัญญามีความสำคัญมากกว่างานที่ต้องใช้กำลังร่างกายโดยสังคมกำหนดให้ผู้ที่ทำงานด้านสมอง หรือใช้สติปัญญา มีรายได้ เกียรติ อำนาจ ตอบแทนสูงกว่าผู้ที่ใช้กำลังทางร่างกาย
3. ลักษณะของอาชีพ ถ้าหากเราพิจารณาให้เฉพาะเจาะจงลงไปจะพบว่าอาชีพที่ใช้สมอง หรือสติปัญญาด้วยกันก็ยังมีแตกต่างกัน เช่น อาชีพครูจะด้อยกว่าอาชีพแพทย์
4. การศึกษา สังคมคาดหวังว่า ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงจะมีสถานภาพและบทบาทสูงกว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยจะมีสถานภาพสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้สำเร็จจากมหาวิทยาลัย
5. ชนตีกำเนิด ผู้ที่มีชนตีกำเนิดสูงมักจะมีสถานภาพสูงไปตามชนตีกำเนิดด้วย เช่น ผู้ที่เกิดในตระกูลเก่าแก่มักมีประวัติดีงามมาแล้วหลายชั่วคนมักจะได้รับการยกย่องในระดับสูง
6. ศาสนา โดยที่ศาสนาจะแตกต่างไปจากเรื่องของชนตีกำเนิดซึ่งคนไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่การนับถือศาสนา บุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ สังคมได้นำเอาศาสนามาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดความสูงต่ำของสมาชิกในสังคมด้วย

จากคำจำกัดความและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า บทบาทหมายถึง หน้าที่ความรับผิดชอบ หรือแบบแผนพฤติกรรม หรือ การกระทำต่างๆ ที่ถูกกำหนดขึ้นมา

เป็นลายลักษณ์อักษร เช่นกฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ เป็นต้น และบทบาทต่างๆ อาจจะ เป็นแบบที่สังคมคาดหวังไว้ แต่บทบาทที่ปฏิบัติจริงอาจจะไม่ตรงกับบทบาทที่ถูกกำหนด อันอาจ มาจากความไม่เข้าใจในบทบาทของตนเอง หรือการไม่เห็นด้วยกับบทบาทนั้นๆ หรือมีปัญหา เกี่ยวกับการปฏิบัติตามบทบาทที่กำหนดไว้ ซึ่งการไม่ปฏิบัติตามบทบาทที่ถูกกำหนดอาจเกิดการไม่ ยอมรับจากสังคมและมีบทลงโทษได้ในบางครั้ง

แนวคิดและทฤษฎีเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย

อันณพ (2532 อ้างถึงใน สันต 2543: 19) ได้ให้ความหมาย คำว่า “การบังคับใช้ กฎหมาย” โดยแปลมาจากภาษาอังกฤษว่า “Criminal Law Enforcement” ซึ่งหมายถึง การบังคับให้ เป็นตามกฎหมาย คือ กฎหมายได้บัญญัติความผิดและโทษ ไว้เมื่อความผิดเกิดขึ้น จึงต้องบังคับให้ มีการดำเนินคดีเพื่อการลงโทษ ผู้ทำหน้าที่บังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย ก็คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ จึง มักมีคำเรียกดำรวจ อีกคำหนึ่งว่า Law Enforcement Officer มีพฤติกรรมที่สำคัญในการบังคับใช้ก็ คือ การจับกุม ซึ่งเกี่ยวกับการสืบสวนและดำเนินการให้มีการส่งฟ้องศาล ซึ่งบางครั้งจะต้องมีการ สืบสวนก่อนเพื่อความแน่ชัดในหลักฐาน เมื่อเกิดความแน่ชัดแล้วจึงดำเนินการจับกุม และ สอบสวนต่อไป ก่อนที่จะดำเนินการให้มีการส่งฟ้องศาล หน้าที่หลักในการบังคับใช้กฎหมาย จึง หมายถึง การจับกุมและการสืบสวนสอบสวน อย่างไรก็ตาม ในการที่จะจับกุมบุคคลใดนั้น ก็ ต้องมีการใช้ดุลยพินิจก่อน มิใช่จะต้องจับกุมทุกกรณีไป มีนักคิดบางท่าน เช่น Lafave (อ้างใน อันณพ 2532: 30) ได้ชี้ให้เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมาย ก็คือการใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ นั้นเอง

การจับกุมบุคคลเข้าสู่ระบบงานยุติธรรมก็คือ การใช้ดุลยพินิจที่เป็นการทำลายความมี เสรีภาพของผู้ต้องสงสัย ว่าได้มีการประพฤติดังกฎหมายอาญา การใช้ดุลยพินิจของตำรวจ ในการบังคับใช้กฎหมาย เป็นสิ่งที่คนทั่วไปมีอาจจะทราบได้ ซึ่งมีนักวิทยาศาสตร์สังคมได้สนใจ ศึกษาและอธิบายการบังคับใช้กฎหมายในสามัญลักษณะ

Quinney (1970 อ้างถึงใน อันณพ 2532 : 31) ได้แสดงทัศนะไว้ว่า จะต้องใช้ดุลยพินิจโดย คำนึงถึง แนวทางการปฏิบัติของกรมเจ้าสังกัด อุดมการณ์แห่งงานอาชีพ และความคาดหวังของ ชุมชนอย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมาย มีอาจจะกระทำได้ดีเต็มที่ Quinney ให้เหตุผลว่า การที่ เจ้าหน้าที่ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเต็มที่นี้เป็นเพราะเหตุ ดังต่อไปนี้

1. ระเบียบแบบแผนในการบังคับใช้กฎหมาย ชัดขวางมิให้บังคับใช้กฎหมายเกินเลย สิทธิที่ถูกต้องตามกฎหมายของประชาชน
2. ความคลุมเครือของกฎหมายทำให้ยากแก่การแปลความ จึงไม่อาจเอาผิดต่อผู้กระทำผิดได้
3. ปัญหาในทางเทคนิค อาทิ เช่น เวลา บุคลากร เครื่องไม้ เครื่องมือในการสืบสวน สอบสวน เมื่อสิ่งเหล่านี้ ไม่เพียงพอ หรือขาดคุณภาพ ก็ไม่อาจจะปฏิบัติงานได้เต็มที่
4. ความต้องการขององค์กร ซึ่งได้กำหนดแนวทางปฏิบัติ ความผิดอย่างไรควร บังคับใช้ ความผิดอย่างไรไม่ควรบังคับใช้
5. อุดมการณ์ หรือค่านิยมของเจ้าหน้าที่ แต่ละบุคคล ทำให้มีการเลือกบังคับใช้กฎหมาย
6. ความกดดัน หลายๆ ด้านของสังคม ทำให้ไม่อาจจะบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเต็มที่ เช่น เหลืออาชญากรรม หรือประชาชน ไม่รายงานให้ตำรวจทราบเหตุ และการบังคับใช้กฎหมาย บางอย่างอาจจะทำให้เกิดอันตรายแก่สังคม เช่น ความผิดทางการเมือง เป็นต้น

จากอุปสรรคทั้งหมด ข้างต้น นั้น มีอุปสรรคข้อที่ 5 เรื่องเกี่ยวกับ อุดมการณ์ ค่านิยม ของเจ้าหน้าที่ ดูเหมือนจะเป็นปัญหาย่างมากในสังคมไทย ในปัจจุบันมีเรื่องราวที่จะต้องคิดอยู่เสมอ เจ้าหน้าที่บางคนขาดอุดมการณ์ในการทำงาน ขาดการยั้งคิด ทำงานโดยแสวงหาผลประโยชน์ ในหน้าที่ ทำให้ประชาชนขาดศรัทธา ความร่วมมือในการในการแก้ปัญหาสังคมลดลงไป คุณภาพ หรือความมีประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ จึงมีความหมายมากต่อการบังคับใช้กฎหมาย

Day (1964 อ้างถึงใน อรรถนพ 2532: 31) กล่าวว่า ปัญหาสำคัญของการบังคับใช้กฎหมาย คือ จะต้องมีความหมายเพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่ การมีกฎหมายเพียงพอนอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่แล้ว ก็จะทำให้ประชาชนมีความเคารพเจ้าหน้าที่มากขึ้น

German, Day and Gallati (1969 อ้างถึงใน อรรถนพ: 2532) ให้เหตุผลในแง่ปรัชญาไว้ว่า การที่จะบังคับใช้กฎหมายทุกอย่างทุกครั้งที่มีการกระทำผิดกฎหมายไม่ว่าใครจะกระทำผิด ก็มีแต่

จะทำให้เกิดความหายนะเป็นอย่างยิ่ง ในทางตรงกันข้าม หากไม่สนใจบังคับใช้กฎหมายเสียเลย ไม่ว่าเวลาใดหรือเป็นใครจะกระทำผิดก็ตาม ก็จะมีแต่เกิดภัยอันตรายแก่ประชาชนและสังคม ความผิดที่คุกคามอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพร่างกาย สวัสดิการความปลอดภัย และความมั่นคงของชุมชน ควรจะเป็นความผิดที่จะต้องบังคับใช้เป็นอันดับแรก ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหาร ที่ต้องกำหนดนโยบายในการบังคับใช้กฎหมายในเขตความรับผิดชอบของตน โดยอาศัย คำแนะนำจากฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายปกครอง อัยการและศาล และยังถือว่าเป็นความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ บังคับใช้กฎหมายทุกคนที่จะต้องสนองตอบนโยบาย ด้วยความฉลาดและมีอุดมการณ์

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า การบังคับใช้กฎหมาย ที่มีประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงปัจจัย องค์ประกอบต่างๆ ในสถานกาณณ์นั้น กล่าวคือ

1. การมีกฎหมาย รองรับในการปฏิบัติหน้าที่ และมีระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติงาน ตามกฎหมาย ไปในทิศทางเดียวกัน
2. บุคลากร ในการปฏิบัติหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ต้องมีอย่างเพียงพอ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ตลอดจนมีการพัฒนาบุคลากร ให้มีความรับผิดชอบสูง มีค่านิยมที่ดีต่อการทำงาน มีคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ และจะต้องมีอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ เพียงพอ และเป็นอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพในการทำงานในระดับหนึ่ง เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ ได้อย่างสูงสุด
3. ในการปฏิบัติหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เหมาะสม และชัดเจน สามารถใช้เป็นแนวทางการทำงานในทิศทางเดียวกันได้ และเป็นที่เข้าใจในส่วนรวม
4. ต้องมีการสนอง หรือการตอบรับ จากส่วนรวม คือประชาชน เพื่อให้เข้าใจการทำงาน ในหน้าที่ของการบังคับใช้กฎหมาย และสนับสนุนให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามยาเสพติด

กฎหมายเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติดนั้น อาจจะจำแนกได้หลายประเภทด้วยกัน กล่าวคือ (สำนักงาน ป.ป.ส.: 2546ค.)

กฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545 มีสาระสำคัญในการก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ส. และให้มีเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ทำหน้าที่เป็นตัวจักรสำคัญ ในการเป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย โดยกำหนดอำนาจ หน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ไว้เพื่อการปราบปรามความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

กฎหมายเกี่ยวกับตัวยาเสพติด

1. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545

มีสาระสำคัญในการกำหนดความหมายคำว่า "ยาเสพติดให้โทษ" ว่าหมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อยๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็น หรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับ ตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ยังได้แบ่งยาเสพติดให้โทษออกเป็น 5 ประเภท เพื่อประโยชน์ในการกำหนดวิธีการควบคุมที่แตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสม เนื่องจากแต่ละประเภทมีอันตรายและความจำเป็นในทางการแพทย์ไม่เหมือนกัน สำหรับความผิดตามกฎหมายนี้ที่สำคัญ ได้แก่ ผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก ครอบครองเพื่อจำหน่าย ครอบครอง และเสพ

ทั้งนี้ เนื่องจาก พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดพ.ศ.2519 กำหนดให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดทั้งหมด ซึ่งหมายรวมถึงการบังคับใช้กฎหมายฉบับข้างต้นด้วย เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น การใช้อำนาจเข้าตรวจค้น เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิด และหากเน้นซักถามจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินนั้นอาจถูกโยกย้าย จึงอาจเข้าค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น

และยังมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจหรือทดสอบหรือสั่งให้รับการตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลมียาเสพติดให้โทษอยู่ในร่างกายหรือไม่ ทั้งนี้ เฉพาะกรณีจำเป็นและมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเสพยาเสพติดให้โทษ

2. พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2543

มีสาระสำคัญในการให้ความหมายของคำว่า "วัตถุออกฤทธิ์" ว่าหมายถึง วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นสิ่งธรรมชาติ หรือที่ได้จากสิ่งธรรมชาติ หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นวัตถุสังเคราะห์ ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดย"วัตถุออกฤทธิ์" แบ่งเป็น 4 ประเภท แต่ละประเภทมีการควบคุมที่ลดหลั่นกันตามระดับความรุนแรง และความจำเป็นทางการแพทย์

ฉะนั้น ตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ให้อำนาจเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จึงมีบทบาทในการเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายในความผิดเกี่ยวกับวัตถุออกฤทธิ์ ตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย

3. พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ.2533 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ.2533 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดความหมายของคำว่า "สารระเหย" ว่าหมายถึง สารเคมี หรือผลิตภัณฑ์ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยได้มีการประกาศรายชื่อสารระเหย ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 14 (พ.ศ.2538) เรื่องกำหนดชื่อ ประเภท ชนิด หรือขนาดบรรจุของสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์เป็นสารระเหย

โดยที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ ในคดีความผิดเกี่ยวกับสารระเหยอันเป็นกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ให้อำนาจไว้เช่นกัน

กฎหมายเกี่ยวกับมาตรการเฉพาะเรื่อง

1. พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2472

ในกรณีที่มีการร้องขอให้ส่งบุคคลใดข้ามแดน ถ้าปรากฏว่าเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ย่อมมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจับกุมตัวบุคคลที่ถูกร้องขอดังกล่าว เพื่อให้การส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย

2. พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามยาทุน หรือตัวการสำคัญที่อยู่เบื้องหลังการลักลอบค้ายาเสพติด และใช้บังคับกับกรณีความผิดข้อหาผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือสมคบสนับสนุน ช่วยเหลือหรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าว และต้องเป็นกรณียาเสพติดที่ระบุในกฎกระทรวง คือ เฮโรอีน, มอร์ฟิน, ฝิ่น, โคคาอีน, อาเซติก, แอนไฮโดรด์, อาเซติลคลอไรด์, เอทิลีนไดอะไซด์, กัญชา, วัตถุออกฤทธิ์กลุ่มแอมเฟตามีน, แอลเอสดี และ อีเฟดรีน

โดย ได้มีการกำหนดมาตรการพิเศษเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการปราบปราม คือ มาตรการสมคบ ซึ่งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.มีบทบาทในการจับกุม ดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในข้อหาสมคบตามที่กฎหมายฉบับนี้ เมื่อพบว่ามิบุคคลที่ตกลงกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดใน เรื่องของการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายและครอบครองเพื่อจำหน่าย แม้ยังไม่มีการกระทำความผิดตามที่ได้ตกลงกันก็เป็นความผิดสำเร็จตามกฎหมายแล้ว เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถจับกุมตัวผู้สั่งการหรือผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดลงโทษได้ แต่การจับกุมหรือแจ้งข้อหานี้จะต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการ ป.ป.ส. ก่อน

นอกจากนี้ยังมีการนำมาตรการขยายเขตอำนาจศาลมาใช้ ซึ่งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีบทบาทในการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เมื่อพบว่ามีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนอกราชอาณาจักร ซึ่งตามปกติ ศาลไทยจะมีอำนาจลงโทษผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดในประเทศไทย เท่านั้น แต่กฎหมายนี้ได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ว่า แม้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนอกประเทศไทย ศาลไทยก็สามารถลงโทษได้ หากเข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งดังนี้

(1) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิด คนใดคนหนึ่งเป็นคนไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย หรือ (2) ผู้กระทำความผิดเป็นต่างด้าว และได้กระทำความผิดโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ (3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่กระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักร และมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

3. พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

นำหลักการผู้เสพยา (Drug User) คือ ผู้ป่วยมีโรคอาชญากรปกติมาใช้เช่นเดียวกับกรณี ถือว่าผู้ติดยาเสพติด (Drug Addict) เป็นผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสมรรถภาพ มีการนำหลักการชะลอการฟ้องมาใช้เพื่อให้ระบบแทนการดำเนินคดีอาญา (Diversion) มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และได้ขยายขอบเขตการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้ครอบคลุมถึง กลุ่มผู้เสพยา คือ ผู้เสพยาและมีไว้ในครอบครองยาเสพติดจำนวนเล็กน้อย, ผู้เสพยาและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติดจำนวนเล็กน้อย, ผู้เสพยาและจำหน่ายยาเสพติดจำนวนเล็กน้อย รวมถึงการขยายสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือติดยาเสพติดและสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น โดยไม่จำกัดแต่เฉพาะหน่วยงานของกระทรวงยุติธรรมเท่านั้น ซึ่งเมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาในข้อหาดังกล่าวข้างต้นโดยเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. แล้วนั้น เจ้าพนักงาน ป.ป.ส.มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามที่พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 กำหนดไว้ โดยการส่งตัวผู้ต้องหาไปสู่กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

4. พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีบทบาทสำคัญในการให้ความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สืบหาพยานหลักฐานในการดำเนินคดียาเสพติด การค้นการยึดสิ่งของตามที่มีการร้องขอความร่วมมือในเรื่องทางอาญาระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ

ประกาศและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

โดยที่กฎหมายได้กำหนดให้มีการออกระเบียบและประกาศต่างๆ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปได้ตามวัตถุประสงค์ที่กฎหมายกำหนด จึงได้มีระเบียบและประกาศต่างๆ ที่

เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ดังนี้

1. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการแต่งตั้งการปฏิบัติหน้าที่และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ.2545
2. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 เรื่อง กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ
3. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543 เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการสั่งปิดชั่วคราว หรือการพักใช้ใบอนุญาตประกอบการของสถานประกอบการที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตรวจหรือทดสอบว่าบุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดมีสารเสพติดอยู่ในร่างกาย หรือไม่ (พ.ศ.2543)
4. ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการตรวจหรือทดสอบว่าบุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดมีสารเสพติด อยู่ในร่างกาย หรือไม่ (พ.ศ.2543)
5. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการออกบัตรประจำตัวและการรายงานการปฏิบัติหน้าที่ของ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. 2546
6. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการได้มา การใช้ประโยชน์ และการเก็บรักษาข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2545
7. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2537
8. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจับ ยึด และตรวจพิสูจน์ยาเสพติด พ.ศ.2537

โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และที่มา ของสำนักงาน ป.ป.ส.

ปัญหายาเสพติดส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของสังคมและความมั่นคงของชาติ รัฐบาลได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของพิษภัยยาเสพติดจะพึงบังเกิดแก่ประชาชน และความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติ จึงได้เร่งรัดให้มีการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและได้แต่งตั้งคณะกรรมการกลางปราบปรามยาเสพติดให้โทษ (ก.ป.ส.) เพื่อดำเนินการปราบปราม ยาเสพติด โดยเฉพาะ และให้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการประสานงานของหน่วยราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทั่วราชอาณาจักรแต่โดยที่คณะกรรมการดังกล่าวเป็นคณะกรรมการ ซึ่งแต่งตั้งขึ้นตามมติของคณะรัฐมนตรี มิได้มีพระราชบัญญัติเป็นกฎหมายรองรับ และให้อำนาจไว้เป็นการเฉพาะ เมื่อเปลี่ยนรัฐบาลคณะกรรมการนี้ก็ต้องหมดสภาพลง แม้ว่าคณะ รัฐมนตรีจะได้มีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่ในทุกรัฐบาลแต่การทำงานของคณะกรรมการต้องหยุดชะงักลงในบางครั้ง จึงทำให้การดำเนินงานของคณะกรรมการประสบกับปัญหาหลายประการ

ฉะนั้น เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลเด็ดขาดยิ่งขึ้น รัฐบาลคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ภายใต้การนำของ นายธานินทร์ กรัยวิเชียร นายกรัฐมนตรี จึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ต่อสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน และได้ผ่านความเห็นชอบของสภาฯ ประกาศใช้เป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 กำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) และให้มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) มีหน้าที่ดำเนินงานในฐานะเป็นหน่วยงานปฏิบัติของคณะกรรมการตามอำนาจหน้าที่ ที่คณะกรรมการมอบหมายหรือตามที่กฎหมายกำหนด

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรียกโดยย่อว่า “ป.ป.ส.” ประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินหกคน และเลขาธิการ ป.ป.ส. เป็น กรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการชุดปัจจุบัน ประกอบด้วย

กรรมการ โดยตำแหน่ง

1) นายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ
2) รัฐมนตรีว่าการสำนักนายกรัฐมนตรี	กรรมการ ซึ่งนายกรัฐมนตรี

มอบหมาย

3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม	กรรมการ
4) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
5) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม	กรรมการ
6) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
7) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
8) อัยการสูงสุด	กรรมการ
9) ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
10) อธิบดีกรมศุลกากร	กรรมการ
11) เลขาธิการ ป.ป.ส.	กรรมการและเลขานุการ
12) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกิน 6 คน (จากภาคเอกชนไม่เกิน	

2 คน

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกิน 6 คน ให้พิจารณาแต่งตั้งบุคคลจากภาคเอกชนที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่เกินสองคน โดยมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดแผนงานและมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

- (2) ควบคุมการสืบสวน สอบสวน และการฟ้องคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
- (3) วางโครงการและดำเนินการ ตลอดจนสั่งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด
- (4) ควบคุม เฝ้าระวัง และประสานงานการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ ที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
- (5) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรืองาน แผนงาน หรือโครงการของส่วนราชการ ที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
- (6) ประสานงานและกำกับเกี่ยวกับการกำกับการบำบัดรักษาตัวผู้ติดยาเสพติด
- (7) พิจารณานุมัติการแต่งตั้งเจ้าพนักงานเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
- (8) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ และกำหนดให้สถานที่ซึ่งใช้ในการประกอบธุรกิจใดๆ เป็นสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการดังกล่าว
- (9) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
- (10) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการให้ความดีความชอบหรือโยกย้ายหรือลงโทษทางวินัยต่อข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนขอให้ส่วนราชการเจ้าสังกัดเร่งรัดการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง
- (11) พิจารณาและดำเนินการจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รวมทั้งกำกับและติดตามการใช้งบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

(12) สนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน รวมทั้งประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ป.ป.ส.” เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ในวันที่ 16 พฤศจิกายน 2519 อันเป็นวันที่พระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลบังคับใช้ในสมัยรัฐบาลภายใต้การนำของ นายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นส่วนราชการที่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ต่อมามีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 สำนักงาน ป.ป.ส. โอนมาอยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงยุติธรรม โดยขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม มีฐานะเป็นหน่วยงานกลางในการกำหนดนโยบาย และประสานการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศ

สำนักงาน ป.ป.ส. มีภารกิจเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการติดตาม ประเมินสถานการณ์การให้ข้อเสนอแนะด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ การจัดทำแผนและงบประมาณ การอำนวยการ เร่งรัด กำกับ ติดตาม การดำเนินงาน การตรวจสอบทรัพย์สิน คดียาเสพติดและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อการตรวจสอบและถ่วงดุลย์ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ต่อต้านยาเสพติด การประสานความร่วมมือกับต่างประเทศด้านยาเสพติด การสนับสนุนในการพัฒนาบุคลากร ข้อมูล วิชาการ เทคโนโลยีสารสนเทศและการพัฒนากฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งและสนับสนุน ชุมชนและองค์กรภาคเอกชนในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติให้สำนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ดังนี้

- (1) ดำเนินงานในฐานะหน่วยงานปฏิบัติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามอำนาจและหน้าที่ที่กำหนด
- (2) ประสานนโยบาย แผน งบประมาณและการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน
- (3) สนับสนุนข้อมูล ข่าวสาร วิชาการ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศและต่างประเทศ
- (4) ปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์ต่อต้านยาเสพติด
- (5) ประสานความร่วมมือกับต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- (6) ประสาน ตรวจสอบ ตลอดจนติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (7) ปฏิบัติราชการอื่น ตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมอบหมายหรือตามที่กฎหมายกำหนด

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2548 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ส. ไว้ดังนี้

- (1) ดำเนินการเป็นเลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน เป็นฝ่ายอำนวยการของคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งคณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง รวมทั้งงานเลขานุการและหน่วยปฏิบัติของคณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแต่งตั้ง หรือคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินแต่งตั้ง หรือคณะอนุกรรมการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

- (2) ประเมินสถานการณ์การดำเนินงานและจัดระบบเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของ

ยาเสพติด

(3) ให้ข้อเสนอแนะ ประสาน และบูรณาการด้าน นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน และงบประมาณในการดำเนินงานด้านป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นเอกภาพและแก้ปัญหายั่งยืนบูรณาการ

(4) อำนวยการ เร่งรัด กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน และงบประมาณ

(5) ให้ข้อเสนอแนะด้านยุทธศาสตร์และประสานความร่วมมือระหว่างประเทศด้าน ยาเสพติด

(6) เป็นศูนย์วิชาการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พัฒนาและสนับสนุน วิชาการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้แก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(7) ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการพัฒนาองค์กร ทรัพยากรบุคคล ข้อมูลสารสนเทศ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

(8) ปฏิบัติงานด้านการป้องกัน การรณรงค์ และประชาสัมพันธ์ต่อต้านยาเสพติด

(9) เป็นศูนย์กลางด้านการข่าวยาเสพติดของประเทศ

(10) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กฎหมายว่า ด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

(11) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานหรือตามที่ รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ในการศึกษาบทบาทของ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในสังกัด สำนักงาน ป.ป.ส. นั้น โครงสร้างของการแบ่งส่วนราชการเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เห็นภาพ การแบ่งส่วนราชการในการทำงานได้อย่างชัดเจน และจะทำให้เข้าใจขอบข่ายการทำงานของ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในสังกัด สำนักงาน ป.ป.ส. ได้ดียิ่งขึ้น

โครงสร้าง การแบ่งส่วนราชการ ของสำนักงาน ป.ป.ส.

การแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม พ.ศ.2548 ได้บัญญัติให้แบ่งส่วนราชการสำนักงาน ป.ป.ส. ดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานเลขานุการกรม
- (2) กองนิติการ
- (3) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ
- (4) สถาบันพัฒนาคู่มือการด้านการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด
- (5) สถาบันวิชาการและตรวจพิสูจน์ยาเสพติด
- (6) สถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด
- (7) สำนักการต่างประเทศ
- (8) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร
- (9) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 1 (ปทุมธานี ชัยนาท นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สิงห์บุรี สมุทรปราการ สระบุรี และอ่างทอง)
- (10) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 2 (ชลบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา

ตราด นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว และระยอง)

(11) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 3 (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ยโสธร สุรินทร์ ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี)

(12) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 4 (ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มุกดาหาร มหาสารคาม เลย นครพนม ร้อยเอ็ด สกลนคร หนองบัวลำภู หนองคาย และอุดรธานี)

(13) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 5 (เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง พะเยา น่าน และแพร่)

(14) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 6 (พิษณุโลก กำแพงเพชร ตาก พิจิตร นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี)

(15) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 7 (นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร)

(16) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 8 (สุราษฎร์ธานี กระบี่ ชุมพร พังงา ภูเก็ต ระนอง และนครศรีธรรมราช)

(17) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 9 (สงขลา ตรัง นราธิวาส ปัตตานี พัทลุง ยะลา และสตูล)

(18) สำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด

(19) สำนักปราบปรามยาเสพติด

(20) สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

(21) สำนักยุทธศาสตร์

นอกจากศึกษา โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ ของสำนักงาน ป.ป.ส. แล้ว ยังสามารถ ศึกษาลงรายละเอียดของ ส่วนราชการในสังกัด สำนักงาน ป.ป.ส. ที่มีเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

สำนักปราบปรามยาเสพติด

มีอำนาจหน้าที่

- (1) เสนอแนะนโยบาย ยุทธศาสตร์ กรอบทิศทางและกลยุทธ์ด้านการปราบปรามยาเสพติดของประเทศ
- (2) อำนวยการ ประสาน สนับสนุน เร่งรัด กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานด้านการปราบปรามยาเสพติดของประเทศ
- (3) เป็นศูนย์กลางการข่าวยาเสพติดของประเทศ และสนับสนุนข่าวสารเพื่อการปราบปรามยาเสพติด
- (4) ปฏิบัติการข่าวและปฏิบัติทางลับเพื่อสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดในพื้นที่ ที่มีความสำคัญส่งผลกระทบต่ออุปทานหรือปริมาณยาเสพติดในประเทศ
- (5) ประสานการปราบปรามยาเสพติดร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
- (6) พัฒนาวิชาการ เทคนิค และเทคโนโลยีการสืบสวนปราบปรามยาเสพติด
- (7) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

สำนักปราบปรามยาเสพติด ประกอบด้วย

1. ส่วนยุทธศาสตร์และอำนวยการ มีอำนาจหน้าที่ เสนอแนะเชิงนโยบาย พัฒนา ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านการปราบปรามยาเสพติด อำนวยการ บริหารจัดการ ประสาน สนับสนุน ผลักดัน การดำเนินงานด้านการปราบปรามยาเสพติดภายใต้ระบบแผนงาน และงบประมาณ ระบบอำนวยการร่วม องค์กร กลไกต่าง ๆ และการจัดสรรทรัพยากร เร่งรัด กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านการปราบปรามยาเสพติดของประเทศ และอำนวยการ ปฏิบัติงานทั่วไปของสำนัก

2. ส่วนข่าวกรองยุทธศาสตร์ มีอำนาจหน้าที่ ศึกษา และวิเคราะห์ ภาพรวมของผลผลิต ข่าวกรองเครือข่ายการค้ายาเสพติดระดับภาคและกรุงเทพมหานครและข่าวกรองยุทธศาสตร์ ระดับ ภาคและกรุงเทพมหานคร ศึกษาวิเคราะห์ผลการปราบปรามยาเสพติดของประเทศ ผลการ ศึกษา วิเคราะห์คุณลักษณะทางเคมีของยาเสพติดเพื่อประโยชน์ในการข่าวและสืบสวน ศึกษา วิเคราะห์ ผลผลิตข่าวกรองการดำเนินการด้านการควบคุมเคมีภัณฑ์และอุปกรณ์การผลิตยาเสพติดในประเทศ และระหว่างประเทศ รวมทั้งข่าวกรองสถานการณ์ยาเสพติดของประเทศเพื่อนบ้านและประเทศ ต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย จัดทำประมาณการข่าวกรองยุทธศาสตร์ด้านการปราบปราม ยาเสพติดของประเทศตามห้วงระยะเวลา รวมถึงการจัดทำแนวโน้มของสถานการณ์ปัญหาเสพติด ด้านการปราบปราม

3. ส่วนการข่าว มีอำนาจหน้าที่ รวบรวมข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งใน และต่างประเทศ รวมทั้งรายงานสืบสวนปฏิบัติการ จัดเก็บและพัฒนาระบบข้อมูล ดำเนินกรรมวิธี ทางการข่าว บริหารจัดการข้อมูลข่าวสาร ประมวล วิเคราะห์ และจัดทำสรุปผลการปราบปราม ยาเสพติดทั่วประเทศในเชิงสถิติรายงานเฉพาะกรณีและแนวโน้มยาเสพติดในภาพรวม ตรวจสอบ ข้อมูลข่าวสาร และหลักฐานทางทะเบียน ผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พัฒนาระบบการข่าว ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการสืบสวน ปราบปราม

4. ส่วนพัฒนาเทคโนโลยีการปราบปรามยาเสพติด มีอำนาจหน้าที่ พัฒนาเทคโนโลยี เกี่ยวกับอุปกรณ์การสืบสวนและปราบปรามยาเสพติด บริหารจัดการระบบเครือข่ายทางเทคนิคใน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทั่วประเทศ ประสานสนับสนุนเทคโนโลยีการปราบปรามให้กับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการปราบปรามยาเสพติดของประเทศ บริหารจัดการการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ยาเสพติดทั้งประเทศ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 มาตรา 14 จัดว่า

5. ส่วนปฏิบัติการข้าวและปราบปรามยาเสพติด 1 มีอำนาจหน้าที่ ปฏิบัติการสืบสวนหาข่าวเชิงลึกและปฏิบัติการทางลับ สืบสวนเครือข่ายการค้ายาเสพติดภายในและระหว่างประเทศ เคมีภัณฑ์และอุปกรณ์การผลิตยาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ผลิตข่าวกรอง ยุทธวิธีและข่าวกรองเครือข่ายการค้ายาเสพติดในระดับภาค สนับสนุนการปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสาน สนับสนุนและปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งโครงการความร่วมมือเฉพาะกิจด้านการปราบปราม ผลักดันให้มีการนำกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการต่อเป้าหมายอย่างจริงจังครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ สนับสนุนองค์ความรู้ด้านการสืบสวนหาข่าวและการปราบปรามยาเสพติดแก่หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง นำเข้า ปรับปรุง เพิ่มเติมฐานข้อมูลบุคคลและข้อมูลข่าวสารในระบบคอมพิวเตอร์

6. ส่วนปฏิบัติการข้าวและปราบปรามยาเสพติด 2 มีอำนาจหน้าที่ ปฏิบัติการสืบสวนหาข่าวเชิงลึกและปฏิบัติการทางลับ สืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติด เคมีภัณฑ์และอุปกรณ์การผลิตและข่าวกรองเครือข่ายการค้ายาเสพติดในพื้นที่ กทม. สนับสนุนการปฏิบัติการปราบปรามของสำนักงาน ป.ป.ส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสาน สนับสนุน และปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศรวมทั้งโครงการความร่วมมือเฉพาะกิจด้านการปราบปราม ผลักดันให้มีการนำกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการต่อเป้าหมายอย่างจริงจังครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ สนับสนุนองค์ความรู้ด้านการสืบสวนหาข่าวและการปราบปรามยาเสพติดแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำเข้า ปรับปรุงและเพิ่มเติมฐานข้อมูลบุคคลในระบบคอมพิวเตอร์

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 1 – 9

มีอำนาจหน้าที่

(1) กำหนดยุทธศาสตร์ แนวทาง และบูรณาการด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน และงบประมาณด้านยาเสพติดในพื้นที่ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด

(2) ประสานและสนับสนุนเทคนิควิชาการด้านยาเสพติดให้แก่หน่วยงานและองค์กร ในพื้นที่รับผิดชอบ

(3) ประสานและดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับยาเสพติด และกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบ

(4) ติดตาม ประเมินผล และเฝ้าระวังสถานการณ์ปัญหาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบ

(5) เสริมสร้างความเข้มแข็ง และสนับสนุนชุมชน องค์กรภาคเอกชน และองค์กรภาคประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบ

(6) ประสานและสนับสนุนการตัดฟันทำลายพืชเสพติด ปฏิบัติภารกิจและปฏิบัติการร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบ

(7) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 1 – 9 ประกอบด้วย

1. ส่วนยุทธศาสตร์และอำนวยการ มีอำนาจหน้าที่ พัฒนานโยบายและ ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบ จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ ประสาน สนับสนุน จัดทำแผนคำขอตั้งงบประมาณประจำปีและแผนปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์และกลั่นกรองแผนคำขอตั้งงบประมาณประจำปีและแผน ปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยงานต่างๆในระดับภาคและระดับพื้นที่ ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยการพัฒนาทางวิชาการที่เกี่ยวกับสภาพปัญหายาเสพติด รูปแบบการดำเนินงานที่เหมาะสมกับพื้นที่ในลักษณะโครงการนำร่องและขยายผลรูปแบบการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เกิดการปฏิบัติในพื้นที่ ให้คำปรึกษาการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน แนวทางการบรรยายสรุป การจัดทำเอกสารเผยแพร่ทางวิชาการด้านการป้องกันปราบปราม และบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด พัฒนาศักยภาพทั้งภายในและภายนอกสำนักงาน รณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อการป้องกันและบำบัดรักษายาเสพติด ผลិតสื่อและสนับสนุนให้มีการเผยแพร่สื่อด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปสู่กลุ่มเป้าหมาย ประสานงานต่างประเทศและสนับสนุนความร่วมมือในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามข้อตกลงระดับทวิภาคีและพหุภาคี ตลอดทั้งการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดบริเวณชายแดน อำนวยการและสนับสนุนการ

ดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมและสนับสนุนภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการบริหาร กำกับดูแล และร่วมปฏิบัติงานในโครงการพิเศษต่างๆ ที่เกิดขึ้น ตามนโยบายของสำนักงาน ป.ป.ส. ประสานและอำนวยความสะดวกงาน และสนับสนุนวิทยากร ให้แก่หน่วยงานต่างๆ ตามที่ได้รับการร้องขอเก็บรักษาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดตามพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. 2534 รวมทั้งอำนวยความสะดวก ปฏิบัติงานทั่วไปของสำนักงาน

2. ส่วนประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลเฝ้าระวัง มีอำนาจหน้าที่ วางระบบและพัฒนา ข้อมูลเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบ อำนาจการดำเนินงาน ระบบเฝ้าระวัง ยาเสพติด บูรณาการระบบเฝ้าระวังปัญหาเสพติดระดับพื้นที่ (ภาครัฐ) และระบบการเฝ้าระวัง ภาคประชาชน ประสานและสนับสนุนระบบเฝ้าระวังระดับชาติ ประสาน รวบรวมข้อมูลการข่าว ยาเสพติดกับหน่วยข่าวกรองที่เกี่ยวข้อง รวบรวมสถิติ ข้อมูล ข่าวสารด้านยาเสพติด และข้อมูล ข่าวสาร ที่เกี่ยวเนื่อง วิเคราะห์แนวโน้มสภาพปัญหาเสพติด จัดทำรายงานสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดในระดับภาคและพื้นที่ ทั้งด้านอุปสงค์ อุปทานและสถานการณ์ที่สำคัญเฉพาะกรณี ตรวจสอบ ข้อมูลข่าวสาร ติดตาม ประเมินผลและเฝ้าระวังสถานการณ์ปัญหาเสพติด

3. ส่วนประสานพื้นที่ มีอำนาจหน้าที่ พัฒนาและจัดระบบอำนาจการ และมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ อำนาจการ เฝ้าระวังการ ดำเนินงานตามแผนโครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่กำหนดขึ้นและสำนักงาน ป.ป.ส. สนับสนุน ประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาระบบอำนาจการ เทคนิควิชาการและการมีส่วนร่วมใน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรประชาชน และ สถาบันองค์กรทางสังคมในพื้นที่รับผิดชอบ สนับสนุนข้อมูลการข่าว สถานการณ์ปัญหายาเสพติด และให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับแนวคิดและแนวทางการดำเนินงานตามมาตรการต่างๆ ในลักษณะ ของที่ปรึกษาด้านยาเสพติดแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานใน จังหวัด ตลอดจนองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสานและดำเนินการตรวจสอบยึดอายัดและ ประเมินราคาทรัพย์สินในพื้นที่ตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ส. ให้คำปรึกษาเสนอแนะ พนักงานเจ้าหน้าที่ ในการแสวงหารวบรวมข้อมูลและเอกสารหลักฐานในการดำเนินการ ตรวจสอบทรัพย์สิน ติดตามผลการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยงานต่างๆ ควบคุม กำกับ ดูแล และอำนวยความสะดวกระเบียบเงินล่อซื้อในการ สนับสนุนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติภารกิจและปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆ

4. ส่วนอำนวยการบังคับใช้กฎหมาย มีอำนาจหน้าที่ ประสานและดำเนินการตรวจสอบ ยึด อาศัยและประเมินราคาทรัพย์สินในพื้นที่ตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ส. ให้คำปรึกษา แนะนำ ด้านกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง เกี่ยวกับยาเสพติด ให้คำปรึกษาเสนอแนะพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการแสวงหารวบรวมข้อมูลและเอกสารหลักฐานในการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน รวบรวม พิจารณา กลั่นกรองข้อมูลเอกสารหลักฐานเพื่อเสนอคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินภาค บริหารงานในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินภาค อำนวยการนำ ทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ของทางราชการและขายทอดตลาดทรัพย์สิน อำนวยการและดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ดำเนิน การตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด พ.ศ.2542 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543 เกี่ยวกับสถานประกอบการ ปฏิบัติภารกิจและปฏิบัติการร่วมในการ ปราบปราม ยาเสพติดกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆ

สำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด

มี อำนาจหน้าที่

- (1) ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามที่กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดี ยาเสพติด และตามที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือคณะกรรมการที่คณะกรรมการ ตรวจสอบทรัพย์สินแต่งตั้งมอบหมาย
- (2) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินและ คณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินแต่งตั้ง
- (3) ดำเนินการเกี่ยวกับการสืบสวนทางการเงินต่อขบวนการค้ายาเสพติด โดยการ ประสานความร่วมมือกับส่วนราชการ สถาบันการเงินทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- (4) กำกับ ควบคุม และกลั่นกรองการตรวจสอบทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามที่ ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ ป.ป.ส. หรือคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วย มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(5) ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามระเบียบที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินกำหนด

(6) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

สำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด ประกอบด้วย

1. ส่วนยุทธศาสตร์และอำนวยการ มีอำนาจหน้าที่ จัดทำยุทธศาสตร์ กรอบทิศทาง และกลยุทธ์ในการบังคับใช้มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด อำนวยการ และจัดทำแผนการดำเนินงานตามมาตรการรับทรัพย์สิน ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนข้อมูล ด้านวิชาการแก่หน่วยงานต่างๆ ดำเนินการเกี่ยวกับการเสนอแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และปรับปรุงข้อมูลพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ทันสมัยตลอดเวลา พัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการและพัฒนาศักยภาพด้านการตรวจสอบทรัพย์สิน ศึกษาวิเคราะห์คำพิพากษาควบคุมกับกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานตรวจสอบทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่รวมทั้งอำนวยการปฏิบัติงานทั่วไปของสำนัก

2. ส่วนกลั่นกรองและประสานการตรวจสอบ มีอำนาจหน้าที่ ประสานงานกับ ผู้สืบสวน จับกุม พนักงานสอบสวน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการรวบรวมข้อมูล เอกสารหลักฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินและพฤติกรรมของผู้ต้องหาคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทั่วราชอาณาจักร กลั่นกรองข้อมูล เอกสารหลักฐาน และจัดทำข้อเสนอทางคดีต่อเลขาธิการ ป.ป.ส. เพื่อพิจารณาสั่ง ตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการร่างคำสั่ง ตรวจสอบและยึดอายัดทรัพย์สินชั่วคราว ดำเนินการเกี่ยวกับงานข้อมูลการสั่งตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

3. ส่วนตรวจสอบทรัพย์สิน 1 มีอำนาจหน้าที่ ดำเนินการตรวจสอบ รวบรวม ข้อมูล เอกสารหลักฐาน ยึด อายัดทรัพย์สินในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่สอบสวนโดยพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด รวมทั้งคดีร้ายสำคัญที่ราชอาณาจักรที่ต้อง ใช้การวิเคราะห์ทรัพย์สินทางบัญชี ศึกษาและวิเคราะห์ทรัพย์สินทางบัญชีเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบ ดำเนินการสืบสวนทางการเงินต่อข่าวยานการค้ายาเสพติด ให้คำแนะนำใน

การบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

4. ส่วนตรวจสอบทรัพย์สิน 2 มีอำนาจหน้าที่ ดำเนินการตรวจสอบ รวบรวม ข้อมูล เอกสารหลักฐาน ยึดอายัดทรัพย์สินในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่สอบสวนโดยพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด รวมทั้งคดีร้ายสำคัญทั่วราชอาณาจักรที่ต้อง ใช้การวิเคราะห์ทรัพย์สินทางบัญชี ศึกษาและวิเคราะห์ทรัพย์สินทางบัญชีเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบ ดำเนินการสืบสวนทางการเงินต่อข่ายงานการค้ายาเสพติด ให้คำแนะนำในการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

5. ส่วนเลขานุการคณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ ดำเนินงานเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินและคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการแต่งตั้ง ศึกษา วิเคราะห์ ปัญหาข้อกฎหมายเพื่อสรุปประเด็นเสนอแนวทางการพิจารณาต่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ ศึกษาและสรุปความเห็นของคณะกรรมการเพื่อสนับสนุนงานวิชาการในการเผยแพร่แนวทางในการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการร่างคำวินิจฉัยของคณะกรรมการประสานงานกับพนักงานอัยการตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด เช่น การส่งสำนวนตรวจสอบทรัพย์สินและคำสั่งคณะกรรมการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งรับทรัพย์สิน การแจ้งสิทธิ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับข้อมูลการประชุม วินิจฉัยคดี คำสั่ง การยื่นคำร้อง

6. ส่วนบริหารและจัดการทรัพย์สิน มีอำนาจหน้าที่ ดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม รับมอบ ส่งมอบ เก็บรักษาทรัพย์สิน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนเกี่ยวกับทรัพย์สินและการคืนทรัพย์สินที่มีคำสั่งยึดหรืออายัดชั่วคราว วางระบบการจัดเก็บทรัพย์สินและการจัดการทรัพย์สิน การขายทอดตลาดทรัพย์สิน การเสนอส่งนำไปใช้ประโยชน์ทางราชการ บริหารงานกองทุนป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดในการรับมอบ เก็บรักษา ประเมินราคา รับเงิน จ่ายเงิน จัดทำบัญชีงบดุล เสนอคณะรัฐมนตรี ดำเนินการเกี่ยวกับการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ปฏิบัติงานเกี่ยวกับข้อมูลการเก็บรักษาทรัพย์สิน การจัดการทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัด ดำเนินการเกี่ยวกับการสืบสวน ตรวจสอบหลักฐาน การขอรับเงินสินบน เงินรางวัล เงินสวัสดิการและการขอรับการสนับสนุนทรัพย์สิน หรือเงินเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

(สำนักงาน ป.ป.ส.: 2546ก.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศ และภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนี้ บัญญัติให้เลขาธิการ ป.ป.ส. โดยการอนุมัติให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จากข้าราชการในสังกัดหน่วยงานต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติด เพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การแต่งตั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2521 ประกอบด้วยข้าราชการสังกัดกรมตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติในปัจจุบัน) และสำนักงาน ป.ป.ส. รวมจำนวนทั้งสิ้น 120 ราย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มาตรา 3 และ มาตรา 13 (7) ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการแต่งตั้งการปฏิบัติหน้าที่และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. 2545 ข้อ 5 ได้ให้ความหมายเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ดังนี้

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หมายถึง

“ผู้ซึ่งเลขาธิการ ป.ป.ส. แต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ให้มีอำนาจปฏิบัติการตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ทั้งนี้โดยพิจารณาอนุมัติให้ความเห็นชอบจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)” (สำนักงาน ป.ป.ส.: 2546ก.)

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จึงมีอำนาจตามกฎหมาย โดยเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(16) ซึ่งหมายถึงเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนให้รวมถึงพศติ เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต และ เจ้าพนักงานอื่นๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปราบปราม ตามนัยดังกล่าว เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มาตรา 14 และมีอำนาจในการสืบสวนผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 2 (17) ดังนั้นสถานะความเป็นเจ้าพนักงานของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในการปฏิบัติหน้าที่โดยใช้อำนาจ สืบสวน จับกุม จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายสองฉบับ คือ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ต้องไม่ขัดกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว เจ้าพนักงานป.ป.ส. ต้องยึดถือหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดในระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. 2545 และระเบียบสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการออกบัตรประจำตัวและการรายงานการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. 2546 โดยเคร่งครัด

คุณสมบัติเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะขอรับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ไว้ว่าจะต้องเป็นข้าราชการและมียศหรือตำแหน่งระดับใด แต่สำนักงาน ป.ป.ส. ได้ออกระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. 2545 ข้อ 7 ได้กำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. รวม 3 ประการ ดังนี้

1. ต้องเป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับสามหรือเทียบเท่า หรือชั้นสัญญาบัตรขึ้นไป
2. ต้องเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้บังคับบัญชาหัวหน้าหน่วยงาน ให้มีหน้าที่ปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
3. ต้องเป็นผู้ไม่เคยมีประวัติมั่วหมอง เช่น มั่วหมองเกี่ยวกับยาเสพติด หรือการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

กล่าวโดยสรุปบุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานป.ป.ส.จะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนทั้ง 3 ประการ ได้แก่ เป็นข้าราชการระดับสามหรือเทียบเท่า (ซี 3) หรือชั้นสัญญาบัตร (ร.ต.ต./ร.ด.) ขึ้นไป มีหนังสือมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาหัวหน้าหน่วยงาน ได้แก่ ผู้อำนวยการกอง ผู้บังคับการตำรวจ ผู้บังคับการกรมหรือเทียบเท่าขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของเจ้าพนักงาน

ป.ป.ส. หรือผู้ซึ่งจะได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. และเป็นบุคคลที่ไม่มีประวัติมั่วหมองในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริตประพฤติมิชอบ หรือเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น

อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานป.ป.ส.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 กำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เพื่อดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไว้ตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1)-(7) ซึ่งเป็นอำนาจที่นำไปสู่การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานตามมาตรา 14 ของเลขาธิการ ป.ป.ส. ที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ปัญหาอุปสรรค ปริมาณการปฏิบัติงานและผลสำเร็จของการปฏิบัติงานเพื่อให้คณะรัฐมนตรีเสนอรายงานดังกล่าวพร้อมข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามาตรา 14 วรรคท้ายต่อไป

การใช้อำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย ตาม มาตรา 14 (1)-(7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ เพื่อตรวจค้นเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามควรว่ามีบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหลบซ่อนอยู่ หรือมีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้ หรือจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าการเนื่องจากการเน้นข่าวกว่าจะเอาหมายค้นมาได้ บุคคลนั้นจะหลบหนีไป หรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโยกย้ายซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

การเข้าไปในเคหสถานเวลากลางวัน มีเหตุอันควรสงสัยประการเดียวก็พอ แต่การเข้าไปในเวลากลางคืนต้องมีเหตุอีกประการหนึ่ง คือ หากไม่ดำเนินการในทันทียาเสพติดนั้นจะถูกโยกย้าย หรือบุคคลที่หลบซ่อนอยู่จะหลบหนี

แต่เดิมผู้ออกหมายค้น ได้แก่ ศาล หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 58(3) และพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ นอกจากจะมีอำนาจออกหมายค้นแล้ว ยังมีอำนาจค้นด้วยตนเองในที่รโหฐานโดยไม่ต้องมี

หมายค้น และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ก็มีอำนาจค้นในที่รโหฐานโดยไม่ต้องมีหมายค้นของศาลในเวลากลางวัน เพื่อตรวจค้น ยาเสพติดให้โทษที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือถ้ามีเหตุอันควรเชื่อว่า หากไม่ดำเนินการในทันที ยาเสพติดให้โทษนั้นจะถูกโยกย้าย หรือทำลาย ก็มีอำนาจเข้าไปค้นในเวลากลางคืน จึงไม่ค่อยมีการขอหมายค้นต่อศาล แต่ปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 238 กำหนดไว้ว่า ในคดีอาญา การค้นในที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะมีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีคำสั่ง หรือหมายของศาล ตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากขึ้น ดังนั้น ในปัจจุบัน ผู้จะออกหมายค้นได้แก่ ศาล เท่านั้น พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ค้นด้วยตนเองโดยไม่มีคำสั่งของศาล หรือหมายของศาลก็ไม่ได้เช่นกัน

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในการเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ ดังกล่าวข้างต้น ได้มีระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. 2545 ข้อ 15 กำหนดให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ต้องปฏิบัติตาม ดังนี้

1. แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งระดับ ทราบก่อนดำเนินการ เว้นแต่เป็นกรณีเร่งด่วน ให้ดำเนินการก่อนแล้วก็รายงานให้ทราบโดยเร็ว
2. ก่อนลงมือตรวจค้น ต้องแสดงความบริสุทธิ์และแสดงบัตรประจำตัวเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. แก่ผู้ครอบครอง ผู้ดูแล หรือบุคคลในครอบครัวของผู้นั้น
3. การค้นให้ค้นต่อหน้าบุคคลในข้อ 2 หากหาบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ก็ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคน ซึ่งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ได้ร้องขอให้มาเป็นพยาน
4. เมื่อค้นเสร็จแล้ว ให้จัดทำบันทึกรายละเอียดการค้นและบัญชีสิ่งของที่ค้นได้ แล้วอ่านให้บุคคลตามข้อ 2 ฟังและลงลายมือชื่อรับรองไว้ หากบุคคลดังกล่าวไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้หมายเหตุไว้ท้ายบันทึก
5. จัดทำรายงานการค้นตามแบบที่เลขาธิการป.ป.ส.กำหนด แล้วส่งรายงานดังกล่าวพร้อมสำเนาทันทีการค้นให้เลขาธิการฯ ทราบภายใน 15 วันนับแต่วันค้น

(2) คำนบุคคล หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามียาเสพติดซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เจ้าพนักงานป.ป.ส.จะต้องแสดงความบริสุทธิ์และแสดงบัตรประจำตัวเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ต่อผู้จะถูกค้น ก่อนลงมือตรวจค้น เช่นกัน

(3) จับกุมบุคคลใดๆ ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เกี่ยวกับการจับกุม ตาม(3) นี้ มีระเบียบฯ กำหนดให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส.ปฏิบัติ ดังนี้

1. กรณีจับตามหมายจับ เมื่อพบผู้กระทำความผิดตามหมายจับ ให้แสดงหมายจับและบัตรประจำตัว ก่อนจับกุม แต่หากมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้กระทำความผิดจะหลบหนี ให้จับกุมไปก่อน แล้วแสดงหมายจับและบัตรประจำตัว

2. กรณีจับโดยไม่มีหมาย ให้แสดงบัตรประจำตัว ก่อนการจับกุม

3. ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ทำการจับ เอาตัวผู้ถูกจับกุม ไปยังที่ทำการของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือของพนักงานสอบสวนโดยทันที และเมื่อถึงที่ทำการแล้วให้แจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับให้ผู้ถูกจับทราบโดยไม่ชักช้า ถ้ามีหมายจับให้แจ้งผู้ถูกจับทราบและอ่านหมายจับให้ฟัง

4. ให้แจ้งผู้ถูกจับว่าถ้อยคำที่ผู้ถูกจับกล่าวนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันเขาในการพิจารณาคดีได้

5. ทำบันทึกการจับกุมและให้ผู้ถูกจับลงลายมือชื่อไว้ หากไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้หมายเหตุไว้ในบันทึกการจับกุม

6. จัดทำรายงานตามแบบที่เลขาธิการป.ป.ส.กำหนด แล้วส่งรายงานดังกล่าวพร้อมสำเนานบันทึกการจับกุมให้เลขาธิการฯ ทราบภายใน 15 วันนับแต่วันจับกุม

นอกจากนั้น เจ้าพนักงาน ป.ป.ส.ยังมีอำนาจในการควบคุมตัวผู้ถูกจับเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนผู้ถูกจับ เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายยาเสพติดได้เป็นเวลาไม่เกินสามวัน เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าว หรือก่อนหน้านั้น ตามที่เห็นสมควร ให้ส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อดำเนินการต่อไป โดยมีให้ถือว่า การควบคุมตัวผู้ถูกจับดังกล่าวเป็นการควบคุมของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(4) ยึดหรืออายัดยาเสพติดที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจ ในการตรวจค้น ตาม (1) เมื่อพบการกระทำความผิด และพิจารณาแล้วว่าทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด นั้น มีไว้เพื่อจะใช้กระทำความผิด เช่น รถยนต์ที่มีไว้ใช้ซุกซ่อนลำเลียงยาเสพติด ก็สามารถยึดไปตรวจสอบได้ หรือ ทรัพย์สินที่มีมูลค่า เกินฐานะของผู้กระทำความผิด เช่น รถยนต์ เครื่องประดับต่างๆ ทองคำ เพชร เป็นต้น

(5) ค้นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยมีแนวปฏิบัติในเรื่องการค้นของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ดังนี้

1. ขออนุญาตค้นจากศาลในกรณีไม่เร่งด่วน
2. ประสานงานเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พื้นที่ข้างเคียง หรือสังกัดหน่วยงานอื่นร่วมทำการตรวจค้น
3. ประสานเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจให้ร่วมปฏิบัติการ โดยควบคุมดูแลอยู่ภายในบริเวณภายนอกเคหะสถานหรือสถานที่
4. หากในเคหะสถานหรือสถานที่ที่มีบุคคลอยู่ภายในบ้านหลายคน ให้เชิญตัวออกมาควบคุมภายนอกเคหะสถานหรือบ้าน ภายใต้การควบคุมของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานป.ป.ส. โดยให้เจ้าของบ้านผู้ครอบครอง ผู้ดูแล หรือบุคคลในครอบครัวนั้นคนหนึ่งนำเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตรวจค้น

5. ถ้าบุคคลในบ้านมีลักษณะที่อาจจะเป็นอันตรายกับเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือเจ้าของอยู่ลำพังเพียงคนเดียว ควรเชิญบุคคลอื่นที่เป็นสุจริตชน เป็นที่ยอมรับในชุมชนนั้น ร่วมเป็นพยานในการค้น โดยบุคคลในบ้านยินยอม เพื่อเป็นการแสดงความบริสุทธิ์ใจของเจ้าหน้าที่ และเพื่อคอยช่วยเหลือเจ้าของบ้านในการเป็นพยานค้น

(6) สอบสวนผู้ต้องหาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งการสอบสวนนี้ หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินการทั้งหลายในเบื้องต้น โดยเรื่องนี้มีความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปว่าอำนาจการสอบสวนของเจ้าพนักงานป.ป.ส.นี้ไม่ใช่เป็นการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น เมื่อทำการสอบสวนเสร็จแล้ว จึงส่งเรื่องให้พนักงานอัยการฟ้องคดีทันทีไม่ได้ ต้องให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนตามกฎหมายเสียก่อน

(7) มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใดๆ หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการใดๆ มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชีเอกสาร หรือวัตถุใดๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือประกอบการพิจารณา

นอกจากอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 14 (1)-(7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ที่กล่าวในข้างต้นแล้ว พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ยังให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจหน้าที่อื่นๆ ในการป้องกันและปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด กล่าวคือ

1. ในกรณีที่น่าจะเป็นและมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดเสพยาเสพติดในสถาน สถานที่ใดๆ หรือยานพาหนะ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส.มีอำนาจตรวจ หรือทดสอบ หรือสั่งให้การตรวจ หรือทดสอบว่าบุคคล หรือกลุ่มบุคคลนั้นมีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่

2. การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. สามารถขอให้บุคคลใดช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยให้ถือว่าบุคคลนั้นมีอำนาจช่วยการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ได้

3. เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร กรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเอกสาร หรือข้อมูลข่าวสารอื่นใด ซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยี สารสนเทศ ถูกใช้

หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ โดยเจ้าพนักงานซึ่งได้รับอนุมัติจากเลขานุการ ป.ป.ส. เป็นหนังสือ จะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้เจ้าพนักงานได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

4. เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจในการจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการกถำรองการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ ในกรณีที่ตรวจพบว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเกิดขึ้นในสถานประกอบการ และเจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการ ไม่สามารถชี้แจงหรือพิสูจน์ให้คณะกรรมการเชื่อได้ว่า ได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นก่อนที่จะนำเสนอคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พิจารณาว่าควรมีคำสั่งปิดชั่วคราว หรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการของสถานประกอบการนั้นหรือไม่

ในการปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งสังกัดหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักงาน ป.ป.ส. เพื่อให้การใช้อำนาจของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม พ.ศ. 2519 ในเรื่องการค้นการจับกุม การควบคุมตัว การยึดหรืออายัด และการสอบสวน เป็นต้น มีแนวทางปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สำนักงาน ป.ป.ส. จึงได้ออกระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. 2545 ข้อ 13 ถึง ข้อ 24 กำหนดหลักเกณฑ์ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ปฏิบัติเมื่อมีการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจตามที่กฎหมายกำหนดไว้

หลักเกณฑ์การกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1)-(7) ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ให้เป็นไปตามที่เลขานุการ ป.ป.ส. กำหนด ด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยจะกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่แตกต่างกัน เช่น ข้าราชการตำรวจ ซึ่งมียศตั้งแต่รองผู้บังคับการขึ้นไปให้มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1)-(7) ส่วนข้าราชการตำรวจอื่น ให้มีอำนาจตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1)-(6), ข้าราชการทหาร ให้มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1)-(6), ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1)-(6),

วรรคหนึ่ง (1)-(7), ปลัดจังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ และหัวหน้ากิ่งอำเภอ มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1)-(6), ข้าราชการในสังกัดส่วนราชการอื่นๆ เช่น กรมศุลกากร ปลัดอำเภอ และหัวหน้ากิ่งอำเภอ มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา (1)-(6)

ส่วนข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งมีหน้าที่ในการสืบสวนและปราบปรามยาเสพติดให้มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1)-(6) เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าจำเป็น และเลขาธิการเห็นว่ามีความเหมาะสม ก็ให้มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (7)

กรณีข้าราชการตำรวจ หรือข้าราชการอื่น เช่น กรมศุลกากร ปลัดอำเภอ หรือหัวหน้ากิ่งอำเภอ เมื่อผู้บังคับบัญชาเห็นสมควรและแสดงเหตุผลอาจขอให้มีอำนาจหน้าที่ในการมีหนังสือหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสาร ตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (7) ด้วยก็ได้ ทั้งนี้ อยู่ในดุลพินิจของเลขาธิการ ป.ป.ส. เมื่อเห็นว่าบุคคลผู้นั้นมีความเหมาะสมและจำเป็นจะต้องใช้อำนาจตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (7)

การประสานงานเพื่อสนับสนุนการปราบปรามยาเสพติด

บทบาทของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในการปราบปรามยาเสพติดนั้น ไม่เพียงแต่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นเท่านั้น แต่ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ยังมีบทบาทที่สำคัญอีกบทบาทหนึ่ง คือ เป็นผู้ประสานงานเพื่อสนับสนุนการปราบปรามยาเสพติดกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากในระบบกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยได้กำหนดหน่วยงาน หรือผู้เกี่ยวข้องไว้หลายฝ่าย ในการทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย การดำเนินคดียาเสพติดซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งของการปราบปรามยาเสพติด ก็เช่นเดียวกันที่มีหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง เริ่มตั้งแต่การสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน การจับกุม การสอบสวนของพนักงานสอบสวน เพื่อดำเนินคดี โดยเฉพาะคดียาเสพติดซึ่งจัดได้ว่าเป็นอาชญากรรมที่มีลักษณะพิเศษ มีความยุ่งยากซับซ้อน เพราะการกระทำความผิดดำเนินการอย่างมีเครือข่าย แบ่งหน้าที่กันทำงาน เป็นลักษณะคล้าย องค์กร การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการสนับสนุน ความร่วมมือ ประสานงานร่วมกันหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การปราบปรามเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเข้าถึงเป้าหมาย และพื้นที่ ที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างถูกต้อง

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมา จึงได้ประกาศให้มี ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2537 อันเป็นกลไกอย่างหนึ่งที่จะทำให้เกิดการประสานงาน และติดตามการดำเนินคดียาเสพติดระหว่างสำนักงาน ป.ป.ส. กับผู้รับผิดชอบการสืบสวนสอบสวน และการฟ้องคดียาเสพติด และเป็นเครื่องมือที่จะให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด ให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยที่ระเบียบนี้ได้กำหนดภารกิจให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ได้รับมอบหมายจาก เลขาธิการ ป.ป.ส. เข้าประสานงานกับพนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบคดี เข้าฟังการสอบสวนและขอทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดี เพื่อช่วยให้การดำเนินคดีสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ และอีกทางหนึ่งเพื่อเป็นการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานโดยชอบด้วยกฎหมายที่ต้องตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาด้วย และเป็นการสร้างเสริมกำลังใจให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้ทำงานได้อย่างเต็มความสามารถในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ที่ต้องเผชิญกับอันตราย และอาจถูกฟ้องร้องเป็นคดีความ จากฝ่ายตรงข้ามหรือผู้กระทำความผิด

สามารถสรุปบทบาทหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2537 ดังกล่าวข้างต้นได้ดังนี้

1. ขอความร่วมมือจากพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจในการตรวจค้น จับกุมคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ในกรณีที่ไม่สามารถให้ความร่วมมือได้ ก็ให้จดแจ้งเหตุผลไว้ทำบันทึกการแจ้งขอความร่วมมือในรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดี
2. ขอความร่วมมือจากเจ้าพนักงานตำรวจ เพื่อฝากให้ควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้เป็นการชั่วคราว ก่อนส่งมอบแก่พนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดี
3. ขอความร่วมมือจากเจ้าพนักงานตำรวจในการเก็บรักษายาเสพติดของกลาง หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด โดยทำหลักฐานการรับมอบยาเสพติดของกลาง หรือทรัพย์สินนั้นไว้
4. ให้ความช่วยเหลือจากเลขาธิการ ป.ป.ส. เมื่อตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย เพราะการปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด โดยรายงานข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แห่งคดีให้ทราบโดยเร็ว

5. เข้าฟังการสอบสวนร่วมกับหัวหน้าพนักงานสอบสวนตามที่เลขการ ป.ป.ส.

มอบหมาย

6. ในกรณีที่เห็นว่าข้อเท็จจริงใดเป็นสาระสำคัญแห่งคดี สมควรซักถาม ก็ให้แจ้งเหตุผลต่อพนักงานสอบสวนให้ซักถามได้ ถ้าพนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วย ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส.บันทึกความเห็นและเหตุผลรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน

7. แจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการรวบรวมพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ ที่สมควรใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดเพิ่มเติมพร้อมทั้งเหตุผล ถ้าพนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วย ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส.ทำบันทึกความเห็นและเหตุผลรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน

8. เข้าไปสอบสวนผู้ต้องขังในเรือนจำหรือสถานที่คุมขังของกรมราชทัณฑ์ เมื่อได้รับร้องขอต่อผู้บัญชาการเรือนจำ หรือหัวหน้าสถานทีนั้น เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีอาชญากรรม

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การกระตุ้นให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และการให้เกิดความร่วมมือกันในการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีอาชญากรรม เป็นบทบาทที่สำคัญ อีกด้านหนึ่งที่ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ต้องปฏิบัติควบคู่กันไป

บทบาทของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จึงอาจแบ่งได้เป็น 2 บทบาทหลัก คือ การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อปราบปรามความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด กับ บทบาทการเป็นผู้ประสานงานเพื่อสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาชญากรรม ให้สามารถดำเนินการตามมาตรการที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายไว้ เพื่อให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดบรรลุผลสัมฤทธิ์

นอกจากการประสานงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2537 ดังกล่าวข้างต้นแล้ว การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในการบังคับใช้กฎหมายยังมิรูปแบบการประสานงานอีกหลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นการประสานงานอย่างเป็นทางการ โดยผ่านช่องทางของหน่วยงาน ตามระเบียบและขั้นตอนที่หน่วยงานนั้นๆกำหนดไว้ หรือการประสานงานอย่างไม่เป็นทางการ โดยผ่านช่องทางของเจ้าหน้าที่ ที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ดีจากการปฏิบัติงานร่วมกัน

การสิ้นสุดการเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. 2545 ข้อ 12 กำหนดเกี่ยวกับการ สิ้นสุดการเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ไว้ดังนี้

1. ขาดคุณสมบัติตามข้อ 7 กล่าวคือ ไม่ได้เป็นข้าราชการ เช่น ตาย เกษียณ หรือลาออก ผู้บังคับบัญชาหัวหน้าหน่วยงานไม่ได้มอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรให้มีหน้าที่ปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือเป็นผู้มีประวัติมัวหมอง
2. ผู้บังคับบัญชาหัวหน้าหน่วยงานของผู้นั้นเสนอเลขานุการให้ยกเลิกการแต่งตั้ง
3. ไม่ดำเนินการขอมิบัติประจำตัวใหม่เมื่อบัตรประจำตัวสิ้นอายุเกินกว่าหกเดือน
4. ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กำหนดในหมวด 2 หรือหมวด 3 ของ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดไว้เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. และการกำกับดูแล
5. เลขานุการเห็นสมควรให้ยกเลิกการแต่งตั้ง

เมื่อเลขานุการ ป.ป.ส. มีคำสั่งยกเลิก คำสั่งแต่งตั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. และได้รายงาน ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทราบ

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่สังกัดในหน่วยงานต่างๆ

ปัจจุบันมีเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่ได้รับการแต่งตั้งจากหลายหน่วยงาน เช่น

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ซึ่งนอกจากมี อำนาจหน้าที่โดยตรงในการปราบปรามยาเสพติดแล้ว ยังเป็นผู้รับผิดชอบในการรวบรวมคำขอรับ

การแต่งตั้งของข้าราชการตำรวจทั่วประเทศ เพื่อตรวจสอบและเสนอต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติลงนามหนังสือ ก่อนส่งสำนักงาน ป.ป.ส.

กรมสรรพสามิต นอกจากมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายของกรมสรรพสามิตทั่วประเทศแล้ว เมื่อได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จึงมีอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 เป็นผลให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ โดยมีสำนักตรวจสอบป้องกันและปราบปราม กรมสรรพสามิต กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบในการรวบรวมคำขอแต่งตั้งต่อบัตรประจำตัว และประสานงานด้านฝึกอบรมหลักสูตร เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ข้าราชการสังกัดกรมสรรพสามิตทั่วประเทศ โดยแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจ สรรพสามิต และสรรพสามิตจังหวัดทุกจังหวัดและภาค

กรมศุลกากร มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามแนวชายแดนและท่าอากาศยานดอนเมืองที่มีการลักลอบนำเข้าหรือส่งออกสินค้าที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งยาเสพติด โดยมีสำนักสืบสวนและปราบปราม กรมศุลกากรเป็นผู้รวบรวมคำขอรับการแต่งตั้งผู้ที่อยู่ในหลักเกณฑ์การ แต่งตั้ง ก่อนส่งให้กับสำนักงาน ป.ป.ส.

กองทัพอากาศ พื้นที่ของกองทัพอากาศ มีแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดและแหล่งจำหน่ายบริเวณชุมชนในพื้นที่รอบที่ตั้ง ซึ่งอยู่นอกเขตความรับผิดชอบของกองทัพอากาศและการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ชุดปราบปรามยาเสพติดเฉพาะกิจที่กองทัพอากาศ ตั้งขึ้น ทำให้เฉพาะการหาข่าว ไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการตรวจค้นและจับกุม ทำให้การปฏิบัติงานไม่คล่องตัวและเพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดีในการร่วมกันป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จึงได้มีการแต่งตั้งข้าราชการจากกองทัพอากาศเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. โดยมีกองกำลังกองทัพอากาศกรุงเทพฯ เป็นผู้รวบรวมคำขอ

กองทัพบก มีภารกิจในการสนับสนุน สำนักงาน ป.ป.ส. ในการติดตามความเคลื่อนไหวการลักลอบลำเลียง นำเข้า-ส่งออกยาเสพติดทางทะเล ในโครงการปฏิบัติการสืบสวนหาข่าวทางทะเล โดยมีศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก (ศปก.ทพ.) เป็นผู้รับผิดชอบภารกิจดังกล่าว ปัจจุบันมีคณะกรรมการประสานงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษจากกองทัพบก กรุงเทพฯ เป็นผู้รับผิดชอบรวบรวมคำขอรับการแต่งตั้งของกองทัพบก

กองทัพบก มีศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกองทัพบก ในกองบัญชาการกองทัพบกกรุงเทพฯ ภายใต้การกำกับดูแลของผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกองทัพบกรับผิดชอบในการรวบรวมรายชื่อสารวัตรทหารบกและนายทหารพระธรรมนูญทั่วประเทศที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการปราบปรามยาเสพติด สำหรับข้าราชการกองทัพบกหน่วยอื่นในพื้นที่ชายแดน ในทางปฏิบัติการขอแต่งตั้งเป็น เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เสนอผ่านตามลำดับชั้นจนถึงแม่ทัพภาคหรือประสานกับศูนย์ปฏิบัติการ หรือ ผู้อำนวยการ ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกองทัพบก เพราะมีหน้าที่ความรับผิดชอบเรื่องยาเสพติดโดยตรง

กองบัญชาการทหารสูงสุด มีศูนย์รักษาความปลอดภัยแห่งชาติมีภารกิจในการสืบสวนหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อประโยชน์ในการประสานด้านข่าวกับสำนักงาน ป.ป.ส. ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

กระทรวงมหาดไทย มีสำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการรวบรวมรายชื่อข้าราชการกรมการปกครองในภูมิภาค ผู้ขอรับการแต่งตั้งยื่นคำขอแต่งตั้งโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมายรับรอง มีหัวหน้าสำนักงานจังหวัดทำหน้าที่รวบรวมคำขอแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด, รองผู้ว่าราชการจังหวัด, หัวหน้าสำนักงานจังหวัด, นายอำเภอ/ปลัดอำเภอผู้ทำหน้าที่หัวหน้ากิ่งอำเภอ

การแต่งตั้งในสังกัดกรมการปกครองในตำแหน่งปลัดอำเภอฝ่ายป้องกันทุกอำเภอและผู้ช่วยป้องกันจังหวัดๆ ละ 1 คน เป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เนื่องจากปลัดอำเภอฝ่ายป้องกันได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าชุดอาสาสมัครกวดขัน(อส.) มีภารกิจในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่

ปัจจุบันมีเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เพิ่มอีกหนึ่งหน่วยงาน คือ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีพิเศษต่างๆ ที่อาจต้องมีความเกี่ยวเนื่องกับยาเสพติด

การรายงานการปฏิบัติหน้าที่

ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการแต่งตั้งการปฏิบัติหน้าที่และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. 2545 กำหนดให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เมื่อมีการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 ให้รายงานการดำเนินงานปราบปรามยาเสพติดต่อเลขาธิการ ป.ป.ส. ทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันดำเนินการเสร็จตามแบบการรายงานการปฏิบัติงาน ซึ่งกำหนดไว้ในหมวด 2 แห่งระเบียบสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการออกบัตรประจำตัวและรายงานการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. 2546 เพื่อประโยชน์ของคณะกรรมการในการกำกับดูแลและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามระเบียบของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ทั่วประเทศ และเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตลอดจนนำไปสู่การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรา 14 เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ปัญหา อุปสรรค ปริมาณการปฏิบัติงานและผลสำเร็จของการปฏิบัติงานโดยละเอียด เพื่อให้คณะรัฐมนตรีเสนอรายงานดังกล่าวพร้อมข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีต่อสภาผู้แทนราษฎรและสภา ตามมาตรา 14 วรคท้ายต่อไป

ดังนั้น นอกจากเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว การรายงานการใช้อำนาจของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ก็นับเป็นภารกิจหนึ่งที่สำคัญที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ทุกคนจะต้องดำเนินการ เพื่อให้การใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ตั้งไว้

ข้อมูลการแต่งตั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

ข้อมูลเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2549 เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ทั่วประเทศมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 10,517 คน แยกสังกัดหน่วยงานได้ ดังนี้ สำนักงาน ป.ป.ส. 279 คน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 5,774 คน กรมศุลกากร 210 คน กรมสรรพสามิต 361 คน กระทรวงมหาดไทย 2,509 คน กองทัพบก 907 คน กองทัพเรือ 262 คน กองทัพอากาศ 33 คน กองบัญชาการทหารสูงสุด 96 คน และสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม 28 คน อีกทั้งยังจะแต่งตั้งเพิ่มในส่วนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ อีกจำนวน 23 คน ซึ่งแต่ละคนจะมีอำนาจตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้เป็นเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการแต่งตั้งการปฏิบัติหน้าที่และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. 2545

บทบาทของเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดในต่างประเทศ

ในการศึกษาค้นคว้า ได้นำบทบาท หน้าที่ ของหน่วยงานปราบปรามยาเสพติดของต่างประเทศ มาเสนอไว้ สอง ประเทศ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา และ ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งสามารถนำมาเปรียบเทียบกับเรื่อง อำนาจ หน้าที่ ของสำนักงาน ป.ป.ส. หรือ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ได้ ทั้งนี้จะต้องประเมินศักยภาพทางเทคโนโลยี และงบประมาณ ของหน่วยงานนั้นๆ ด้วย

ประเทศสหรัฐอเมริกา

ปัจจุบันในประเทศสหรัฐอเมริกามีหน่วยงานหรือองค์กรมากมาย ทั่วประเทศที่มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยที่หน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆเหล่านี้ มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายภายใต้การบังคับบัญชาของรัฐบาล ซึ่งได้มีการกำหนดขอบเขตอำนาจของแต่ละหน่วยงาน หรือองค์กร นั้นๆ โดยแบ่งได้เป็นระดับชั้น ดังนี้

1. เขตอำนาจระดับรัฐบาลกลาง
2. เขตอำนาจระดับรัฐบาลมลรัฐ
3. เขตอำนาจรัฐบาลท้องถิ่น

บทบาทหน้าที่ในระดับรัฐบาลกลาง (The Federal Role) หน่วยงานภายในประเทศต่างๆ ของรัฐบาลกลางที่มีส่วนร่วมในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับคดียาเสพติด มีดังต่อไปนี้

1. สำนักงานปราบปรามยาเสพติด (Drug Enforcement Administration/ DEA)
2. สำนักงานตำรวจสอบสวนกลาง (Federal Bureau Investigation)
3. สำนักงานศุลกากร (United States Customs Service)
4. สำนักงานสรรพากร (Internal Revenue Service)
5. สำนักงานสุรา ยาสูบและอาวุธปืน (Bureau of Alcohol, Tobacco, and Firearms)
6. สำนักงานบังคับคดี (United States Marshal's Service)
7. หน่วยลาดตระเวนชายแดน (United States Border patrol)

8. หน่วยรักษายชายฝั่ง (U.S. Coast Guard)

9. สำนักงานตรวจสอบการขนส่งทางไปรษณีย์ (U.S. Postal Inspectors)

โดยที่หน่วยงานเหล่านี้จะปฏิบัติงานภายใต้การควบคุมของหน่วยงานของรัฐบาลสองหน่วยงาน คือกระทรวงยุติธรรม และกระทรวงการคลัง แต่อย่างไรก็ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ จะมีความแตกต่างกันไป เช่น หน่วยงานปราบปรามยาเสพติด (DEA) มีความรับผิดชอบหลักในการประเมินถึงกรณีที่มีประเทศอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องการเพาะปลูกพืชเสพติด การผลิตยาเสพติด และการค้าสิ่งเสพติด โดยได้มีการกำหนดหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของ DEA ที่อยู่ทั่วโลก ในการปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดของประเทศอื่น ในการรวบรวมข่าว ตรวจสอบวิเคราะห์ข่าว หรือ สำนักงานศุลกากร มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับการห้ามมิให้เกิดกิจกรรมที่เกี่ยวกับยาเสพติด เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ในการพยายามต่อต้านการลักลอบนำเข้าสารตั้งต้นที่เป็นส่วนประกอบของการผลิตยาเสพติด ซึ่งสำนักงานศุลกากรจะมีข้อกำหนดในการส่งมอบคดีให้แก่สำนักงานปราบปรามยาเสพติด (DEA) เพื่อทำการสืบสวนสอบสวนทันทีที่ยาเสพติดเข้ามาในประเทศและได้มีการจับกุมแล้ว

เมื่อยาเสพติดเข้ามาในประเทศ ทั้งสำนักงานปราบปรามยาเสพติด (DEA) และสำนักงานตำรวจสอบสวนกลาง (FBI) จะมีเขตอำนาจอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติภารกิจสืบสวนสอบสวนคดีอาญาในเรื่องสารตั้งต้นเพื่อนำมาผลิตยาเสพติด, รูปแบบการค้ายาเสพติด และสืบสวนผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ลักลอบค้ายาเสพติด แต่อย่างไรก็ตามหน่วยงานของรัฐบาลกลางที่ดั่งขึ้นมาเพื่อบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ก็คือ สำนักงานปราบปรามยาเสพติด (DEA) ส่วนสำนักงานตำรวจสอบสวนกลาง(FBI) นั้นได้รับมอบอำนาจให้มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดในปี ค.ศ.1982 เพื่อให้การช่วยเหลือด้านยุทธวิธีในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

หน่วยงานหลักในการดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติดของแต่ละประเทศ มักจะเป็นหน่วยงานอิสระ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติดโดยเฉพาะ สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยเฉพาะ คือ สำนักงานปราบปรามยาเสพติด (Drug Enforcement Administration/DEA) ซึ่งก่อตั้งโดยกระทรวงยุติธรรมแห่งสหรัฐอเมริกา (U.S. Department of Justice) เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 1973 โดยมีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ ถือเป็นหน่วยงานกลางของรัฐบาลกลาง เทียบเท่าหน่วยตำรวจสอบสวนกลางของสหรัฐอเมริกา คือ FBI (Federal Bureau of Investigation) โดยวัตถุประสงค์เริ่มแรกของ หน่วยงาน DEA คือการหยุดยั้งการลักลอบค้ายาเสพติดและยา

อันตราย โดยก่อนที่จะมีการจัดตั้งหน่วยงาน DEA นั้นได้มีความพยายามของรัฐบาลในการที่จะต่อสู้กับปัญหาการใช้ยาเสพติดและยาอันตราย ได้มีการแบ่งแยกหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นอิสระต่อกัน

การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

ส่วนใหญ่แล้ว หน่วย DEA จะเน้นความสำคัญในด้านการชี้หรือระบุแหล่งที่มา และการจำหน่ายยาเสพติดมากกว่าการจับกุมผู้ขายยาเสพติด ด้วยเหตุนี้ในช่วงแรกเริ่มนั้น หน่วยงาน DEA ได้ปฏิบัติงานในเรื่องเกี่ยวกับการจับกุมการค้ายาเสพติดในแหล่งตั้งต้นของยาเสพติดในต่างประเทศ ปฏิบัติการทำลายการค้ายาเสพติดที่ผิดกฎหมายภายในประเทศและให้การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งในระดับรัฐและระดับท้องถิ่นในการป้องกันมิให้ยาเสพติดเข้ามาครอบงำชุมชน เพื่อที่จะบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ หน่วยงาน DEA จึงมีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาศาสตร์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับรัฐบาลกลาง โดยผ่านทางโครงการ แผนการ การประเมิน และการข่าว นอกจากนี้หน่วยงาน DEA ยังมีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวน อย่างเต็มที่และมีหน้าที่ในการเตรียมคดี สำหรับการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อผู้ต้องสงสัยที่ได้กระทำการฝ่าฝืนหรือละเมิดต่อกฎหมายยาเสพติดของรัฐบาลกลาง และปฏิบัติการ หรือดำเนินการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายของรัฐบาลต่างประเทศ ภายใต้นโยบายที่เป็นคำแนะนำจากคณะรัฐมนตรีในการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ และในการปฏิบัติหน้าที่นั้น หน่วยงาน DEA จึงให้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี ปฏิบัติหน้าที่ประจำในเมืองใหญ่ๆ ทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา รวมทั้งใน 54 สำนักงานใน 31 ประเทศทั่วโลก เป้าหมายของเจ้าหน้าที่ DEA คือการเข้าถึงแหล่งยาเสพติดขนาดใหญ่และการยึดยาเสพติดก่อนที่ยาเสพติดจะไปถึงมือผู้ขายยาเสพติด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้ เจ้าหน้าที่ DEA จะต้องปฏิบัติการหรือดำเนินการร่วมกันระหว่างเทคนิคการบังคับใช้กฎหมายที่มีความก้าวหน้ามากขึ้น กับการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีความทันสมัย

หน่วยงาน DEA ยังมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการขอบังคับของกฎหมายในเรื่องการผลิตยาเสพติดและสารควบคุมภายใต้กฎหมายควบคุมยาเสพติด (Controlled Substance Act of 1970) ซึ่งภายใต้กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้หน่วยงาน DEA กำหนดจำนวนการนำเข้า การส่งออก และการผลิตยาเสพติดต่างๆที่มีการควบคุม การสั่งยาของแพทย์ เกษษกร และบุคคลต่างๆผู้ควบคุม จำหน่ายหรือผสมยา จะอยู่ภายใต้การตรวจสอบของผู้แทนของหน่วยงาน DEA ซึ่งการตรวจสอบเหล่านี้

เพื่อให้แน่ใจว่ายาเสพติดที่ถูกกฎหมายนั้นมีอยู่อย่างเพียงพอสำหรับการแพทย์และการวิจัย และขณะเดียวกันก็เพื่อป้องกันมิให้ยาเสพติดเหล่านี้ไปสู่กระบวนการค้ายาเสพติดที่ผิดกฎหมาย

ภาระหน้าที่ของสำนักงานปราบปรามยาเสพติด (DEA)

คือ การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดและข้อกำหนดหรือข้อบังคับของประเทศสหรัฐอเมริกา และนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและกระบวนการพิจารณาความของประเทศสหรัฐอเมริกา หรือเขตอำนาจศาลอื่นๆ องค์การเหล่านั้น และสมาชิกสำคัญขององค์การมีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการเพาะปลูกพืชเสพติด การผลิตสิ่งเสพติด หรือการจำหน่ายสิ่งเสพติด ซึ่งปรากฏมีอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา หรือมีความมุ่งหมายที่จะทำการค้าสิ่งเสพติดในประเทศสหรัฐอเมริกา และยังมีหน้าที่ในการสนับสนุนและช่วยเหลือโครงการอื่นที่มีใช่เป็นการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นโครงการที่มีความมุ่งหมายในการลดปริมาณยาเสพติดในตลาดของประเทศสหรัฐอเมริกา ในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายและกฎข้อบังคับเกี่ยวกับยาเสพติดในประเทศสหรัฐอเมริกาให้บรรลุผลสำเร็จนั้น หน้าที่ของสำนักงานปราบปรามยาเสพติดมีดังนี้ คือ

1. หน้าที่ในการสืบสวนและเตรียมการสำหรับการดำเนินการสอบสวนและการฟ้องร้องตามกฎหมายในกรณีผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดในรายที่สำคัญ ทั้งในระดับระหว่างมลรัฐและระดับระหว่างประเทศ
2. หน้าที่ในการสืบสวนและเตรียมการสำหรับการดำเนินการสอบสวนและการฟ้องร้องตามกฎหมายในกรณีของอาชญากรและกลุ่มอาชญากรที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
3. หน้าที่ในการควบคุมและดูแลจัดการเกี่ยวกับแผนการข่าว คือข่าวกรองเรื่องยาเสพติดในระดับชาติ โดยมีความร่วมมือทั้งในระดับรัฐบาลกลาง มลรัฐ ท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่จากต่างประเทศ ในการรวบรวม วิเคราะห์ และเผยแพร่ยุทธวิธี และในด้านการปฏิบัติ การแจ้งข่าวเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
4. หน้าที่ในการยึดหรือริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด หรือสืบได้ว่าทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด หรือมีเจตนาที่จะนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ในการค้ายาเสพติด

5. หน้าที่ในการบังคับการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติด ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การจำหน่าย และการจ่ายยาซึ่งผลิตอย่างถูกกฎหมาย

6. หน้าที่ในการประสานงานและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในระดับรัฐบาลกลาง มลรัฐ และท้องถิ่น โดยประสานงานกัน ในความพยายามเรื่องการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด และส่งเสริมความพยายามนั้นผ่านทางการสืบสวนสอบสวนในระดับระหว่างมลรัฐ และในระดับระหว่างประเทศที่นอกเหนือไปจากเขตอำนาจ หรือแหล่งช่วยเหลือต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับรัฐบาลกลาง ที่มีอยู่อย่างจำกัด

7. หน้าที่ในการประสานงานและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายในระดับรัฐบาลกลาง มลรัฐ และท้องถิ่นกับต่างประเทศในโครงการที่มีความมุ่งหมายที่จะลดปริมาณของยาเสพติดในตลาดของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยผ่านทางวิธีการที่ไม่ใช่การบังคับใช้กฎหมาย เช่น การจำกัดพืชเสพติดที่มีการลักลอบปลูก การนำพืชอื่นมาปลูกทดแทนการปลูกพืชเสพติด และการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ต่างประเทศ

8. หน้าที่รับผิดชอบภายใต้นโยบายที่ได้ให้ไว้โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ และเอกอัครราชทูต สำหรับโครงการต่างๆที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการปฏิบัติควบคู่กันไปกับการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดในต่างประเทศ

9. หน้าที่ในการติดต่อประสานงานกับองค์การสหประชาชาติ ตำรวจสากล และองค์กรอื่นๆในเรื่องที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับโครงการควบคุมยาเสพติดในระดับระหว่างประเทศ

สำนักงาน DEA จัดแบ่งการปฏิบัติงานออกเป็นพื้นที่รับผิดชอบ (Region) เพื่อให้สอดคล้องกับเส้นทางเข้าออกและบริเวณที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยมีผู้อำนวยการ (Director) เป็นผู้รับผิดชอบ หากในเขตพื้นที่ใดมีพื้นที่กว้างขวาง ก็จะแบ่งออกเป็นเขตพื้นที่ย่อย (Sub-Region) เพื่อให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบได้อย่างเพียงพอกับความต้องการ โดยมีหัวหน้าเขตพื้นที่ย่อย (Special Agent - in - Charge) เป็นผู้รับผิดชอบ ในกรณีที่จะมีปัญหาพาดพิงไปถึงผู้นำทางการเมือง นักการเมือง ข้าราชการของประเทศต่างๆ หน่วยงาน DEA ต้องเสนอความเห็นไปยังกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ ผ่านเอกอัครราชทูตประจำกระทรวงฝ่ายกิจการยาเสพติด เพื่อให้กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ ช่วยดำเนินการทางทูต เพราะการปราบปรามยาเสพติดนั้นจะเกี่ยวข้องกับการเมืองระหว่างประเทศ ด้วย

แนวทางการปราบปรามยาเสพติดของสำนักงาน DEA มีดังนี้

1. เมื่อมีการจับกุมเกี่ยวกับคดียาเสพติด ไม่ว่าจะโดยหน่วยงานใดก็ตาม จะต้องแจ้งให้สำนักงาน DEA ทราบโดยด่วน
2. หน่วยงานที่จับกุมได้จะเป็นผู้ดำเนินคดีต่อไปก็ได้ หรือจะให้สำนักงาน DEA ดำเนินคดีแทนก็ได้ โดยมอบเรื่องทั้งหมดให้สำนักงาน DEA ที่ตั้งขึ้นในเขตที่มีการจับกุม
3. สำนักงาน DEA จะมีอัยการซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านคดียาเสพติดทำการว่าความในคดียาเสพติดโดยเฉพาะ
4. ในกรณีที่บทลงโทษในคดียาเสพติดตามกฎหมายของมลรัฐสูงกว่า บทลงโทษตามกฎหมายของรัฐบาลกลาง อาจส่งผู้ต้องหาไปที่ศาลมลรัฐแทนที่จะส่งไปที่ศาลของรัฐบาลกลาง
5. จัดตั้งหน่วยข่าวผสม (Unified Intelligence Command) ซึ่งประกอบด้วยสำนักงาน DEA ในเขตพื้นที่ เจ้าหน้าที่ศุลกากร เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำมลรัฐ เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำเขต เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำเมือง เจ้าหน้าที่สรรพากร เจ้าหน้าที่การบินพลเรือน เจ้าหน้าที่ยามตรวจชายฝั่ง และอาจรวมถึงเจ้าหน้าที่สรรพสามิต เจ้าหน้าที่ปราบปรามการลักลอบค้าอาวุธ และเจ้าหน้าที่ทหาร ทำการรวบรวมข่าวสารการเคลื่อนไหวของพ่อค้ายาเสพติดในพื้นที่แต่ละแห่ง ซึ่งมักจะทำกันเป็นรูปของการดำเนินงาน เป็นขบวนการในลักษณะองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime)
6. จัดตั้งหน่วยปราบปรามผสม (Task Force) ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ศุลกากร เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำมลรัฐ เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำเขต เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำเมือง และเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดประจำพื้นที่ การจัดตั้งหน่วยปราบปรามยาเสพติดผสมดังกล่าวจะแบ่งกำลังออกเป็นชุดปราบปรามย่อย แบ่งเขตรับผิดชอบคนในพื้นที่ทั้งหมด สำหรับในการบังคับบัญชานั้น อาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ DEA หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำเมือง หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำมลรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ศุลกากร เป็นหัวหน้าชุดปราบปรามผสม โดยจัดตั้งสำนักงานขึ้นที่สำนักงาน DEA ประจำเขต การจัดตั้งชุดปราบปรามผสมนั้น มีความมุ่งหมายที่จะระดมกำลัง เครื่องมือ เครื่องใช้ และขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยมาปฏิบัติงานร่วมกัน เป็นการลดการ

ทำงานซ้ำซ้อน แต่เนื่องจากการจัดตั้งหน่วยปราบปรามผสมจะต้องได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานที่มาร่วมด้วย เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน ในบางพื้นที่ความร่วมมือดังกล่าวยังไม่ดีพอ จึงยังจัดตั้งไม่ได้ หรือบางพื้นที่จัดตั้งไปแล้วเกิดความขัดแย้งหรือขาดความร่วมมืออย่างจริงจัง ทำให้ต้องยกเลิกการปฏิบัติการดังกล่าวไป ฉะนั้น ความสำเร็จของหน่วยงานปราบปรามผสมจึงขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาของแต่ละหน่วยที่จะให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง

จะเห็นได้ว่า อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ DEA ในการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น มีกฎหมายบัญญัติรับรองอำนาจหน้าที่ไว้อย่างกว้างขวาง เพื่อให้เป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้อิสระในการปฏิบัติงาน สามารถเตรียมการสำหรับการดำเนินการสอบสวนและการฟ้องร้องตามกฎหมาย ในกรณีผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดในรายที่สำคัญ ทั้งในระดับระหว่างมลรัฐและระดับระหว่างประเทศ และมีหน้าที่ในการสืบสวนและเตรียมการสำหรับการดำเนินการสอบสวนและการฟ้องร้องตามกฎหมายในกรณีของอาชญากรและกลุ่มอาชญากรที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นคดีที่มีความร้ายแรงส่งผลกระทบต่อสังคมเป็นวงกว้าง จึงต้องใช้มาตรการทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพสูงกว่ามาตรการทางกฎหมายทั่วไป

การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ DEA

การฝึกอบรมเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในการทำงานเพื่อต่อต้านยาเสพติดของ DEA สำนักงานฝึกอบรมของ DEA ตั้งอยู่ที่เมือง Quantico มลรัฐเวอร์จิเนีย รับผิดชอบในการจัดฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ DEA ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ปราบปราม, เจ้าหน้าที่สืบสวน, เจ้าหน้าที่การข่าว และเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุน ซึ่งโปรแกรมการฝึกอบรม รวมถึงการอบรมด้านศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรม เพื่อให้แน่ใจว่าเจ้าหน้าที่ใหม่ทุกคนพร้อมที่จะเผชิญ กับสถานการณ์ที่กีดกันทางด้านศีลธรรม นอกจากการฝึกอบรมจะจัดให้สำหรับเจ้าหน้าที่ DEA แล้วยังจัดให้กับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายท้องถิ่นและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศด้วย สำหรับหลักสูตรเฉพาะทางจะเน้นที่เรื่องการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นเรื่องเฉพาะ เช่น การริบทรัพย์สิน การปฏิบัติการในห้องทดลอง (Clandestine Laboratory) และหลักสูตรเข้มข้นจะถูกจัดให้กับเจ้าหน้าที่ DEA กับหน่วยงานข้างเคียงให้มีความพร้อมทั้งเครื่องมือ อุปกรณ์ ที่มีความซับซ้อน ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการต่อต้านยาเสพติด

การฝึกอบรมขั้นพื้นฐาน (Basic Training) สำหรับเจ้าหน้าที่ใหม่นั้น จะใช้เวลาฝึกอบรม 16 สัปดาห์ นอกจากนั้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่สามารถเผชิญกับทุกสถานการณ์ปัญหาในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ใหม่จะต้องผ่านการอบรมอย่างเข้มข้นตามโปรแกรมเกี่ยวกับความอดทนของสภาพร่างกาย และการอบรมยังเน้นทุกๆ เรื่องที่เกี่ยวกับงานด้านการอำพรางที่มีการเสี่ยงอันตราย เพื่อเข้าถึงการจัดการทางการเงินในกระบวนการฟอกเงิน และความยุ่งยากทางกฎหมายที่มีอยู่ในมาตรการสมคบ เจ้าหน้าที่ทั่วไปจะต้องได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องมากกว่า 80 ชั่วโมง รวมถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินคดีและความกดดันในชั้นศาล เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล และยังมีฝึกอบรมทางด้านความพร้อมของร่างกาย การใช้อาวุธ ซึ่งการอบรมทั้งสิ้น ผู้เข้ารับการอบรมต้องผ่านการทดสอบรวม 7 การทดสอบ คือ การทดสอบด้านความรู้ จำนวน 3 การทดสอบ , การทดสอบเกี่ยวกับกฎหมาย จำนวน 2 การทดสอบ , การทดสอบด้านการปฏิบัติ จำนวน 1 การทดสอบ และการทดสอบเกี่ยวกับระบบข้อมูลข่าวสาร จำนวน 1 การทดสอบ ซึ่งผู้เข้ารับการทดสอบต้องผ่านเกณฑ์การทดสอบ 80 เปอร์เซ็นต์ จึงจะได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ DEA (a DEA Special Agent) และเมื่อผ่านการอบรมในห้องเรียนในหลักสูตรดังกล่าวข้างต้นแล้ว เจ้าหน้าที่ DEA ยังต้องผ่านการฝึกอบรมภาคสนามอีกเป็นเวลา 16 สัปดาห์

นอกจากการฝึกอบรมขั้นพื้นฐานแล้ว DEA ยังมีหลักสูตรการฝึกอบรมในด้านต่างๆ เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรของ DEA อีกหลายหลักสูตร เช่น การอบรมด้านนิติวิทยาศาสตร์ การสืบสวน การวิเคราะห์ข่าว การปฏิบัติในห้องทดลอง รวมถึงการฝึกอบรมในระดับรัฐบาลกลาง มลรัฐ และระหว่างประเทศ

ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์เป็นศูนย์กลางการค้ายาเสพติดที่สำคัญระหว่างประเทศ ทำให้รัฐบาลประสบความสำเร็จอย่างมากในการลดการติดยาเสพติดภายในประเทศ หรือลดจำนวนยาเสพติดที่จะส่งจำหน่ายไปยังประเทศอื่น ดังนั้นรัฐบาลจึงเปลี่ยนยุทธวิธีและหันไปเข้มงวดกับกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดงานด้านการปราบปรามยาเสพติดของประเทศสิงคโปร์เดิมอยู่ในความรับผิดชอบของกรมศุลกากร ปัจจุบันได้โอนไปให้กับสำนักงานยาเสพติดกลางที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

กฎหมายการใช้ยาในทางที่ผิด ให้อำนาจผู้อำนวยการสำนักงานยาเสพติดกลางในการสั่งให้บุคคลใดก็ตามที่พบว่าเป็นผู้ติดยาเสพติด เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพภาคบังคับใน

สถานพยาบาลที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว กฎหมายต่อมาได้กำหนดให้มีการสอดส่องดูแลผู้เคยติดยาเสพติดที่ได้รับการปล่อยตัว โดยมีเจ้าหน้าที่ดูแลให้คำแนะนำ และมีการตรวจปัสสาวะของผู้ที่อยู่ในความดูแลที่สถานีดำรงประจำท้องถื่นทุกๆ 5 วัน ภายใต้กฎหมายนี้ ผู้ที่ต้องโทษครั้งที่สองจะถูกจำคุกไม่ต่ำกว่า 3 ปี

หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติดของประเทศสิงคโปร์มี 3 หน่วย คือ

1. สำนักงานยาเสพติดกลาง (Central Narcotic Bureau) หรือ CNB ก่อตั้งในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1971
2. กรมตำรวจสิงคโปร์ มีหน้าที่ในการสืบสวนและจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมาย รวมทั้งผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติด
3. กรมศุลกากรและสรรพากร มีหน้าที่ในการป้องกันมิให้มีการลักลอบนำยาเสพติดเข้ามาในประเทศ

หน่วยงานสำคัญของประเทศสิงคโปร์ที่มีหน้าที่หลักในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด คือ Central Narcotic Bureau (CNB) ซึ่งเป็นหน่วยงานสนับสนุนของกระทรวงมหาดไทยในการรักษาระเบียบและกฎหมายของชาติ ความปลอดภัยของพลเมือง และการป้องกันสังคม ซึ่ง CNB มีบทบาทสำคัญในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในประเทศสิงคโปร์ ดังนี้

1. บังคับใช้กฎหมายต่อผู้ค้าและผู้เสพยาเสพติด
2. เป็นผู้นำและประสานงานในการให้ความรู้เกี่ยวกับภัยยาเสพติด เพื่อเป็นการป้องกัน
3. ให้ความช่วยเหลือและเป็นศูนย์รวมในการร่วมมือเพื่อทำให้ปัญหาเสพติดหมดไป
4. แนะนำบทบัญญัติของกฎหมายใหม่ๆ และมาตรการอื่นๆ

CNB จัดตั้งในปี ค.ศ.1971 เพื่อเป็นการตอบรับกับปัญหาเสพติดของประเทศสิงคโปร์ที่มีความรุนแรงมากในขณะนั้น เนื่องจากปัญหาเสพติดมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศสิงคโปร์ ในช่วงระหว่างปี ค.ศ.1961-1969 และได้ปรากฏว่ามีผู้ติดยาเสพติดประเภทใหม่ คือ กัญชา และ MX Pills ซึ่งรัฐบาลสิงคโปร์ในขณะนั้นมีความกังวลต่อปัญหานี้เป็นอย่างมาก ก่อนที่จะก่อตั้ง CNB ขึ้นนั้นมีหน่วยงานหนึ่ง คือ CID (Central

Investigations Department) ซึ่งในช่วงนั้นเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องเกี่ยวกับปัญหา ยาเสพติด โดยเป็นหน่วยงานเดียวที่มีหน้าที่ในการต่อสู้กับปัญหายาเสพติด แต่เนื่องจากจำนวนผู้ เสพยาเสพติดที่มีจำนวนมากขึ้น ทำให้รัฐบาลสิงคโปร์ตระหนักว่าควรที่จะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีหน้าที่โดยตรงในการโต้ตอบและสกัดกั้นภัยอันตรายจาก ยาเสพติด เพื่อทำให้เกิดความมั่นใจว่าปัญหายาเสพติดจะไม่เพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นการคุกคามต่อ ความปลอดภัยและความมั่นคงของชาติ

ภาระหน้าที่

การทำให้ประเทศสิงคโปร์ปลอดภัยจากทั้งการใช้ยาเสพติดและสารระเหย ซึ่งหน้าที่ นอกเหนือจากการเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดโดยการจับกุมและดำเนินคดี กับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งหมดแล้ว CNB ยังมีหน้าที่รับผิดชอบในการให้คำปรึกษา แก่ผู้เสพยาเสพติดภายหลังจากผู้เสพยาเสพติดเหล่านี้ได้รับการปล่อยตัวจากสถานบำบัดและฟื้นฟู สมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติด ช่วงเวลาที่ผ่านมา CNB มีบทบาทเป็นผู้นำในการวางแผนและนำ โครงการให้ความรู้ในการป้องกันยาเสพติดมาใช้ รวมทั้งทำให้ความร่วมมือและการประสานงาน ของชุมชนและหน่วยงานของรัฐบาล ในเรื่องปัญหายาเสพติดประสบความสำเร็จ เพื่อให้ปัญหายาเสพติดหมดไป นอกจากนี้ CNB ก็มีหน้าที่ในการตรวจตราและสืบสวนถึงการนำเข้าสารตั้งต้น เพื่อนำมาผลิตยาเสพติด ปัญหายาเสพติดในประเทศสิงคโปร์ในปัจจุบันนี้อยู่ในสถานะที่สามารถ ควบคุมได้ และปัญหามีความคงที่ เนื่องมาจากการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด

กฎหมายยาเสพติดของประเทศสิงคโปร์ที่สำคัญ คือ Misuse of Drugs Act 1973 ซึ่งกำหนด บทลงโทษที่รุนแรงแก่ผู้ลักลอบค้ายาเสพติด นอกจากนี้ยังมีกฎหมาย Criminal Law Act ซึ่งมี มาตรการควบคุมบุคคลผู้เป็นตัวการโดยไม่ต้องผ่านการพิจารณาของศาล คือ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยด้วยความเห็นชอบของอัยการ มีอำนาจสั่งควบคุมตัวนายทุนหรือตัวการค้า ยาเสพติดไว้ไม่เกิน 2 ปี และประธานาธิบดียังมีอำนาจที่จะขยายเวลาการควบคุมได้อีกครั้งละไม่ เกิน 1 ปี ผลจากการใช้มาตรการดังกล่าวนี้ ทำให้ทางการสามารถจับกุมหัวหน้าขบวนการค้า ยาเสพติดได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีผลทำให้การลักลอบค้ายาเสพติดมีจำนวนลดลง

กฎหมายของประเทศสิงคโปร์ได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด มีอำนาจ หน้าที่เพื่อดำเนินการทั้งหลาย อย่างเช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา ในส่วนที่เกี่ยวกับการสืบสวนในคดีความผิดที่สามารถจับได้

(Seizable Offences) ดังนั้น เจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดของประเทศสิงคโปร์ จึงมีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีอำนาจในการตรวจค้น จับกุม เรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานแห่งคดี และเสนอรายงานการสืบสวนสอบสวนนั้นแก่พนักงานอัยการ

อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด

1. ดำเนินการเพื่อให้เกิดการจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายยาเสพติด
2. ตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลข่าวสารและพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด
3. ปฏิบัติการพรางตัวเพื่อต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด
4. ทำสำนวนการสอบสวน (IPs) เพื่อการฟ้องคดียาเสพติดต่อศาล
5. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด ให้แก่เยาวชนและองค์กรต่างๆ
6. รายงานการสอบสวนทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic IPs) เพื่อปรับปรุงระบบข้อมูลคดีของ CNB ให้ทันสมัย

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกา (2522) ศึกษาเรื่อง ปัญหาการควบคุมยาเสพติดในประเทศไทย การศึกษาเฉพาะกรณีถึงมาตรการและยุทธศาสตร์เพื่อความมั่นคงของชาติ ได้มีข้อเสนอแนะในการปราบปราม คือ

1. เพิ่มสมรรถภาพ ตลอดจนระบบและวิธีการในการบริหารกระบวนการยุติธรรม
2. การคัดเลือกบุคคล ที่จะมาทำงานด้านการสืบสวนปราบปรามยาเสพติด โดยคำนึงถึงเรื่อง ความซื่อสัตย์ สุจริต ภาวะทางจิตใจ และครอบครัว อันที่จะมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน

3. การอบรม ต้องฝึกอบรมเป็นพิเศษ มีหลักสูตรเฉพาะ เนื่องจาก ปัญหาอาชญากรรมในส่วน ที่เกี่ยวกับการค้าและผลิต เป็น อาชญากรรมที่มีลักษณะพิเศษ หรือมีวิธีดำเนินงานในรูปองค์กร อาชญากรรม (Organized Crime) มีการดำเนินการเป็นขบวนการ มีความสลับซับซ้อน ทำให้ยากแก่ การสืบสวนปราบปราม

4. ความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ปราบปรามในสำนักงาน ป.ป.ส. ทั้งนี้เพื่อสนับสนุน การปราบปรามยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพ

5. เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ จำเป็นต้องใช้มากเป็นพิเศษ และต้องมีความทันสมัย และอยู่ในสภาพสมบูรณ์เพียงพอ

6. ในด้านการประสานงานของเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดจำเป็นต้องมีศูนย์ประสาน งานทั้งส่วนกลางและภูมิภาค พร้อมทั้งต้องสนับสนุนให้มีระบบการข่าวและการประสานงานอย่าง มีประสิทธิภาพ

งานวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ ข้อมูล สนับสนุนข้อสรุป และ เสนอแนะของงานวิจัยได้เป็นอย่างดี

ไกรสุข (2532 อ้างถึงใน พรเพ็ญ, 2540) ได้สรุปความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติดให้โทษว่า ในการศึกษาถึงนโยบายการปราบปราม ยาเสพติดนั้น ต้องมีการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมาย ควรมีองค์กรกลางระดับชาติที่มีความเชี่ยวชาญ ระดับมืออาชีพในการศึกษา ค้นคว้า จัดวางแผนปราบปราม อย่างมีประสิทธิภาพ การลงโทษผู้กระทำ ผิดยาเสพติดต้องถูกลงโทษมากขึ้น มีการประชาสัมพันธ์การทำงานอย่างทั่วถึง ส่งเสริมมาตรการ การให้รางวัลแก่บุคคล และหน่วยงาน สำนักงาน ป.ป.ส. ควรมีการพิจารณาจัดสรรเงิน งบประมาณ ปกติของหน่วยงานต่างๆ สำหรับดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

งานวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในวิเคราะห์ข้อมูล ข้อเสนอแนะต่างๆได้เป็นอย่างดี

ไกร (2540) ศึกษาเรื่อง บทบาทในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของ สถานีภูธร อำเภอเมืองในสังกัดตำรวจภาค 4 ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความคาดหวัง ต่อบทบาทดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยรวม อยู่ในระดับสูง และมีปัญหาและ

อุปสรรค ด้านการปราบปรามยาเสพติด จากการปองร้ายต่อชีวิตและครอบครัว ขาดงบประมาณสนับสนุน การนำมาตราการสมคบมาใช้ยังไม่เกิดผลเท่าที่ควร และยังขาดการประสานงานระหว่างหน่วยปฏิบัติในพื้นที่

งานวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในวิเคราะห์ข้อมูล บทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เมื่อเปรียบเทียบกับเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดในฐานะข้าราชการพลเรือน

สิริพรรณ (2541) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พบว่า กลไกการทำงานในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในช่วงปี พ.ศ. 2535-2539 สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นผู้กำหนดแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพียงหน่วยงานเดียว การนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ชัดเจน ขาดการประสานที่ดี และงบประมาณในการดำเนินการไม่เพียงพอ อีกทั้ง ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ส. ตามความคิดเห็นของข้าราชการสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. ระดับ 5-8 มีปัญหาและอุปสรรค ในด้านนโยบาย ด้านทรัพยากร ด้านหน่วยงาน และด้านการบริหาร อยู่ในระดับเห็นด้วย และด้านผู้ปฏิบัติงานอยู่ในระดับไม่แน่ใจ

งานวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ภายในสำนักงาน ป.ป.ส.

ก้องศักดิ์ (2542) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการสืบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศึกษาเฉพาะกองบังคับการตำรวจปราบปรามยาเสพติด 1 กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจมีปัญหาและอุปสรรคในการสืบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ด้านงานในความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง ด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ อยู่ในระดับสูง ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับต่ำ ด้านความร่วมมือจากประชาชน และหน่วยงานอื่น อยู่ในระดับปานกลาง ด้านอิทธิพลของผู้กระทำผิด อยู่ในระดับสูง และด้านกฎหมาย/กฎระเบียบ อยู่ในระดับสูง

งานวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เมื่อเปรียบเทียบกับเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดในฐานะข้าราชการพลเรือน

สุจิต (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การลักลอบค้ายาเสพติดในประเทศไทย: สภาพปัญหาและการปราบปราม โดยสรุปผลการวิจัยพบว่า เมื่อได้เปรียบเทียบระหว่างสภาพปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดในประเทศไทยกับมาตรการปราบปรามยาเสพติดมานั้น สามารถสรุปปัญหาหลักในการปราบปรามยาเสพติดมี 7 ประการ คือ ปัญหาในการปราบปรามการลักลอบผลิตยาเสพติด ปัญหาในการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดรายใหญ่ ปัญหาในการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดรายย่อย ปัญหาในการสกัดกั้นการลักลอบนำเข้ายาเสพติด ปัญหาในการสกัดกั้นการลักลอบส่งยาเสพติด ปัญหาในการควบคุมเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด และปัญหาหาเสพติดระหว่างประเทศ อีกทั้งมีอุปสรรคในการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติด 13 ประการ ประกอบด้วย พฤติกรรมองค์กรของกลไกของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา การปฏิบัติงานการข่าวแหล่งข่าว ระบบแผนงาน งบประมาณ กฎหมายยาเสพติด กระบวนการฟ้องคดีกระบวนการพิจารณาคดียาเสพติด การบังคับใช้กฎหมาย การบังคับโทษคดียาเสพติด และการศึกษาวิเคราะห์

งานวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาและอุปสรรคของการปราบปรามยาเสพติด ในภาพรวมว่ามีปัญหาด้านอย่างไรบ้าง และสนับสนุนข้อมูลงานวิจัยในครั้งนี้

พยนต์ (2529 อ้างถึงใน พรเพ็ญ, 2540) ได้ศึกษาปัญหาการประสานงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่ามีข้อสรุป ปัญหาอันเกิดจากการประสานงาน ดังนี้

1. ปัญหาที่เกิดจากรูปแบบการประสานงาน

1.1 หน่วยงานต่างๆ ยังไม่มีการประสานงานที่ดี เพราะขาดความเข้าใจในรูปแบบในการประสานงาน เช่น การประสานงาน ด้าน งบประมาณ ข้อมูลข่าวสาร แผนงาน เป็นต้น

1.2 ในการประสานงาน บางครั้งเกิดความล่าช้า หาข้อมูลในปัญหาไม่ได้ หน่วยงานให้ความสำคัญของหน่วยงานตนเองมากกว่าคำนึงถึงประโยชน์ร่วมกันในการแก้ไขปัญห ทำให้แผนงาน โครงการที่กำหนดไปถูกละเลย ไม่ปฏิบัติตามหลักการ

2. ปัญหาเกิดจากองค์กรประสานงาน

2.1 ปัญหา คือ บทบาทในฐานะหน่วยงานกลางของสำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งรับผิดชอบในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆและมีบทบาทในฐานะของฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการตามมาตรการต่างๆ กล่าวได้ว่า สำนักงาน ป.ป.ส. ประสบปัญหาการปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบาทไม่สามารถหยิบยกปัญหา เสนอปัญหาเข้าที่ประชุมได้อย่างถูกต้อง และมีลักษณะทางนโยบายขาดเทคนิคในการกระตุ้น เร่งเร้าให้หน่วยงานต่างๆ มีส่วนร่วมในการแสดงความ คิดเห็นอย่างเต็มที่

2.2 การประสานงานในรูปแบบคณะกรรมการของทุกมาตรการยังคงมีส่วนประกอบของบุคคลที่ไม่อยู่ในฐานะที่ตัดสินใจได้ในที่ประชุม ไม่สามารถนำมติข้อตกลงของที่ประชุม ไปดำเนินการในหน่วยงานตนเองได้ บทบาทของคนอยู่ในฐานะตัวแทนของหน่วยที่สังกัดเท่านั้น จึงพยายามพิทักษ์ ปกป้อง ผลประโยชน์ ขององค์กรที่ตนสังกัดมากกว่า

จากปัญหาที่เกิดขึ้น พิจารณาถึงสาเหตุเชิงวิเคราะห์ สรุปได้ว่าปัญหาการประสานงานในการแก้ไขปัญหาเสพติด มีสาเหตุดังนี้

1. ปัญหาภายในของสำนักงาน ป.ป.ส. ในการกำหนดบทบาทเพื่อให้เกิดความเชื่อมต่อที่เหมาะสมระหว่างสำนักงาน ป.ป.ส. กับหน่วยงานข้างเคียง เป็นปัจจัยสำคัญที่สุด แต่สำนักงาน ป.ป.ส. ยังไม่เข้าใจต่อบทบาทของตนอย่างชัดเจนต่อการแสดงบทบาทในฐานะหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบทางด้านนโยบาย และยังไม่มีการปฏิบัติ วิธีการประสานงานที่ถูกต้องเหมาะสมสำหรับการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ

2. สาเหตุจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ถือภารกิจด้านยาเสพติดเป็นงานฝาก มิได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง ระบบการประสานงานของหน่วยต่างๆ ยังไม่สอดคล้องกันทั้งในระดับนโยบายและการปฏิบัติ ทำให้แต่ละหน่วยงานมีเป้าหมายและแนวทางการปฏิบัติไม่สอดคล้องกัน

อีกทั้งผลประโยชน์ของแต่ละหน่วยงานตั้งอยู่บนพื้นฐานที่แตกต่างกันทำให้การประสานงานไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น

3. สาเหตุด้านงบประมาณ เช่น ด้านการป้องกันและบำบัดรักษา ได้รับสนับสนุนน้อยมาก ทั้งที่ระบบราชการไทย มีปัจจัยที่สำคัญในการประสานงานให้สำเร็จ อยู่ทั้งงบประมาณด้วยเช่นกัน

งานวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาและอุปสรรคของการปราบปรามยาเสพติด ในภาพรวมและของสำนักงาน ป.ป.ส.

สำนักงานป.ป.ส. (2548) ศึกษาบทบาทและปัญหาอุปสรรคในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าพนักงานป.ป.ส.: กรณีศึกษาจังหวัดชลบุรี พบว่าปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติด มีดังนี้

1. ด้านการเสนอขอแต่งตั้งและการแต่งตั้งเจ้าพนักงานป.ป.ส. ที่มีความล่าช้า มีขั้นตอนมากเกินไป และปัญหาเรื่องรูปแบบการเสนอขอแต่งตั้งเจ้าพนักงานป.ป.ส.ที่ไม่เหมาะสม
2. ด้านการฝึกอบรม เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พบว่าควรเพิ่มระยะเวลาในการฝึกอบรม
3. ด้านการสนับสนุนจากสำนักงานป.ป.ส. พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องการประสานนโยบาย แผนงาน งบประมาณ การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารวิชาการ การพัฒนาเจ้าพนักงานป.ป.ส. ให้มีความรู้ ทักษะ และความชำนาญ การประชาสัมพันธ์ต่อต้านยาเสพติด การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ รวมถึงการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
4. ด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา พบว่ามีปัญหาและอุปสรรค ในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ปฏิบัติงาน รายได้และสวัสดิการ การได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน การบริหารงานอย่างยุติธรรมของผู้บังคับบัญชา ความก้าวหน้าและมั่นคงในอาชีพการงาน
5. ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานป.ป.ส. ยังไม่ค่อยมีการรายงานผลการปฏิบัติงานเท่าที่ควร
6. ด้านการใช้อำนาจของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ปัญหาที่พบ คือความไม่แน่ใจในการใช้อำนาจ แนวทางปฏิบัติไม่ชัดเจน ความเสี่ยงและไม่ปลอดภัยในการใช้อำนาจ ขาดความรู้ความ

เข้าใจ ขาดการสนับสนุนข้อมูล การเกิดความขัดแย้งไม่เข้าใจกันระหว่างหน่วยงานในการร่วมกันปฏิบัติงาน และกฎหมายไม่ชัดเจน

งานวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่หน่วยต่างๆ ที่ทำงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เปรียบเทียบกับเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดในฐานะข้าราชการพลเรือน สังกัดสำนักงาน ป.ป.ส.